

Lammas & vuohi

5/2015

Texelin lihakkuus kiehtoo

Suomen Lammasyhdistyksen jäsenjulkaisu. www.proagria.fi/suomenlammasyhdistys

Vekkuleita
villoista

Petri Leinonen
Lammas-
yhdistyksen
puheenjohtajaksi

Uusi-Seelanti
vie täysillä
maailmalle

PRO
Agria

Vuosikymmenten kokemuksella

Olemme jo 65 vuoden ajan ottaneet vastaan suomalaista villaa ja valmistaneet siitä laadukasta huovutusvillaa, hahtuvaa, hahtuvalankaa sekä karsta- ja kampalankaa.

Villat meille - langat teille

Tuo villat meille omaeräkehruuseen (väh.20kg), saat omat tuotteet meiltä sovitulla tavalla.

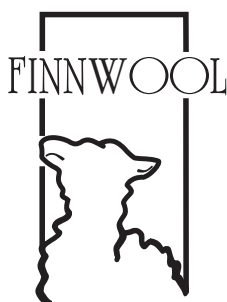

Tutustu tuotteisiin myös verkkokaupassamme!

www.pirtinkehraamo.fi/verkkokauppa

Ostamme villaa, olethan yhteydessä etukäteen villan vastaanottoon:

Päivi Häkkinen puh. 050 543 6533

**Pirtin
Kehräämö**

KEHRÄÄMÖ ja Tehtaanmyymälä

Kehräämöntie 2, 51520 Hirola

Puh. 010-617 3030

www.pirtinkehraamo.fi

**Suomalaisesta
villasta
valmistetut
tuotteet.**

Kuva: Evgenya Berdyayeva

Lumoavat Lammaspäivät

Valtakunnalliset Lammaspäivät ovat yksi vuoden odotetuimpia kohokohtia lammasalalla. Pistämätön konsepti piti jälleen pintansa ja jopa ylitti lupauksensa marraskuun alussa yli sadan lampurin kokoontuessa Runnille. Pohjois-Savon Lammaskerho toi viime silauksensa tapahtumaan yllättämällä osallistujat tuon tuosta ikimuistoisesti.

Tämä talvi jaksetaan paiskia töitä lammipoissa Runnin hengen turvin. Keväällä päästään jälleen ammentamaan uutta voimaa, kun lammaskansa kokoaa rivinsä Tampereella.

Parasta Lammaspäivillä on tietysti lämminhenkinen kollegaseura. Tapahduma suorastaan huokuu hyvää henkeä ja hyväksymisen ilmapiiriä! Jokainen on tervetullut joukkoon ja vasta-alkajia tervehditään ilolla.

Kaksi kertaa vuodessa järjestettävien Valtakunnallisten Lammaspäivien olemassaolo ei ole itsestään selvää. Järjestelykultujen kattamiseksi tapahtumaan tarvitaan runsaasti osallistujia, mutta karisointiaika heikentää keväisin monen lampurin mahdollisuuksia irtautua tilalta. Kohdatkaamme kaikkien kynnellä kykenevien voimin Tampereella 14.–15.3.2016!

Raubaisaa joulun aikaa lampureille ja lammaille toivotellen,

Sisällysluettelo

VAKIOPALSTAT

- 4 Pääkirjoitus
- 5 Edunvalvonta
- 6 Tuoretta satoa
- 11 Kerittyä & karstattua
- 25 Aidan toiselta puolen
- 36 Lehdistön kertomaa
- 42 Lammashaasta lautaselle

VUOHIPALSTA

- 38 Juustoportti palkittiin osaamisesta

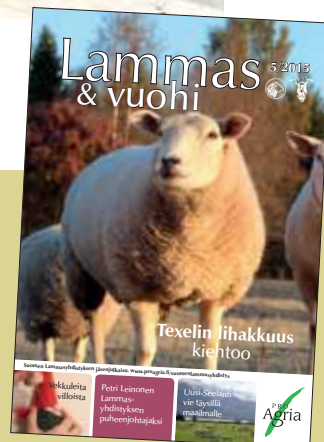
ARTIKKELIT

- 9 Lallin Lammas päivitti tilojaan
- 14 Kerintäkisassa painotettiin rauhallista käsittelyä
- 16 Niskalenkki sisäloistaudeista
- 18 Kuivuus ja maitobuumi vähentävät lampaita Uudessa-Seelannissa
- 22 Texel tuottaa laatukaritoita
- 26 Texeleitä Hollannissa
- 28 Uusia oxford down -pässilinjjoja Latviasta
- 32 Joulutontun huovutus
- 34 Hahtuvatossut
- 35 12 faktaa villasta
- 41 Lampurit innostuivat lihavertailusta

Kuva: Viivi Soimes

14 Kansainväliset kerintäkilpailusäännöt rantautuivat Suomeen.

Tilaushinta: 69 €/vuosikerta 2015 (5 numeroa), sis. SLY:n jäsenyyden
Kannattajajäsenyys: 300 €/vuosi

Paino: T-Print Ky, Hyvinkää
ISSN 0785-7276

Toimituksen osoite:
Terhi Torikka, Kuutostie 470
59130 Koitsanlahti

Päätoimittaja:
Pia Parikka
Puh. 044 973 7000
pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimitussihteeri:
Terhi Torikka
Puh. 040 752 6363
terhi.torikka@gmail.com

Ilmoitusmyynti:
Pia Parikka
Puh. 044 973 7000
pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimituskunta:
Tapio Rintala
Jarmo Latvanen
Kaarin Knuutila
Juha Annala
Helinä Leppänen
Timo Heikkilä
Petri Leinonen

Kansikuva:
Sarita Mikkonen
Pikkukuvat:
Pirtin Kehräämö,
Terhi Torikka

Seuraava lehti 26.2.2016
Aineistot 15.1.2016 mennessä.

Suosaaren tila myy pääosan texeleistä jalostukseen.

Tähän on tultu

Niin se vaan aika kuluu, kuusi vuotta on mennyt, ja nyt on viimeiset pari kuukautta menossa Suomen Lammasyhdistyksen puheenjohtajana. Aika on ollut kiinnostavaa ja opettavaista. Paljon on tapahtunut, vuonna 2010 lammassstrategia oli aluillaan, lihan tuotanto alamaissa, eikä hintakaan ollut kehuttava. Vuosien saatossa monessa on oltu mukana; useita tukineuvotteluja on käyty, karitsan laatupalkkio on saatu, ja sen jatkokin on varmistunut koko ohjelmakaudeksi. Lampaat on saatu hyvinvointikorvauksen piiriin ja karitsoille on ensi kertaa luotu eläinyksikkökerroin. Uuden tukikauden tuet on neuvoteltu, eikä aivan huonosti ole onnistuttu, tosin pian on alettava jo valmistautua seuraavaan terveystarkastukseen vuonna 2017.

Työtä on tehty paljon yhdessä *Pian* ja *Outin* kanssa, SLY:n hallitusta ja MTK:n lammassaostoa unohtamatta. Apua ja tukea on tullut kovasti myös jäsenistöltä. Mukaan on ollut töitä tehdä, koska lammastuottajat ovat olleet varsin yksituumaisia. Tämä onkin tärkeää, koska parhaiten saamme äänemme kuuluville silloin, kun kentältä menee päättäjiin päin vain yksituumainen viesti. Omien kesken asioita on väliin käsitelty värikkäästi, niin kuin pitääkin.

Kun olin ollut puoli vuotta puheenjohtajana, lampai-siimme iskiävät sudet; asia tuli hyvin omakohtaiseksi. Suurena apuna oli emeritus- puheenjohtaja *Tuomo Jääskeläisen* kommentti joka tuli pian vahingon satuttua: ensimmäiset pari viikkoa ovat pahimmat. Samaa viestiä olen pyrkinyt jakamaan niille, joille vahinko on tullut myöhemmin.

Petoasiat ovat vieneet minut muutamaan kertaan Bryseliin, ja myös Nizzaan. Kontakteja ulkomaille on ollut Internordenin tiimoilta Färsaarilla ja Norjassa, sekä hankkeiden mukana Virossa ja Ruotsissa. Lisäksi olemme *Annen* kanssa lomamatkoilla vierailleet useissa maissa erilaisissa lampoloissa. Lampaat ovat myös vieneet meidät Lintaan, ja kesällä vaihtelua arkisiin askareisiin on tuonut lampaiden laidunnus Kultarannassa.

Lammasedunvalvonta on ensisijaisesti MTK:n asia, mutta kyllä SLY:tä siinäkin kovasti on tarvittu ja tarvitaan asiantuntijana. Ilahduttavan paljon on viime vuosina saatu

lampureita MTK:n luottamustehtäviin, siitä on etua asioiden ajossa. Paljon on luotu suhteita eri viranomaistahoihin, ja niitä on myös käytetty. Yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta olemme saaneet oikein hyvän vastaan oton Mavissa, Evi-rassa ja MMM:ssä asioidessamme. Asiat eivät silti aina ole menneet meille mieluisalla tavalla.

Karitsanlihan kotimaisuusaste on noussut, myös karitsanlihan hinta on noussut viime vuotista notkahdusta lukuun ottamatta ja lammastalous on tullut pois marginaalista yhdeksi varteenotettavaksi tuotantosuunnaksi. Mutta kyllä uudelle puheenjohtajalle töitä jää, ei syytä huoleen, EU ja omat viranomaisemme ovat eteviä keksimään uusia ongelmia asioissa, joissa tavallinen viljelijä ei niitä luulisi olevankaan. Ajankohtaisimpana haasteena on saada byrokratianpurkutalkoissa sana tulemaan lihaksi.

Vaikka tämä saattaa nyt näyttää hieman muistopuheelta, ei minulla ole aiettakaan tätä alaa jättää, ja mielelläni avustan *Petriä* hyvään alkuvauhtiin, jos vain osaan.

Kiitos luottamuksesta hyvät lampurikollegat, kiitos Pia ja Outi. Erityiskiitokset osoitan vaimolleni Annelle, joka on mahdollistanut nämä kaikki poissaoloni tilan töistä.

Tapio Rintala

”Karitsanlihan kotimaisuusaste on noussut, myös karitsanlihan hinta on noussut viime vuotista notkahdusta lukuun ottamatta ja lammastalous on tullut pois marginaalista yhdeksi varteenotettavaksi tuotantosuunnaksi.”

Suomen Lammasyhdistys r.y. hallitus 2015

Tapio Rintala, puheenjohtaja, Pöytyä, rintala.tapio@gmail.com

Jarmo Latvanen, Akaa, jarmo.latvanen@pp.inet.fi, Varajäsen: Katja Sikka, Rymättylä, katja.sikka@pp.inet.fi

Kaarin Knuuttila, Kouvola, knuuttila@muhniemenlahtivaja.fi, Varajäsen: Maaret Berg-Tynkkynen, Parikkala, suurtupa@gmail.com

Juha Annala, Isokyrö, juha_84@hotmail.com, Varajäsen: Mikaela Ingo, Mustasaari, mikaela.ingo@agrolink.fi

Helinä Leppänen, Tohmajärvi, helina.leppanen@luukku.com, Varajäsen: Tanja Kostian, Iisalmi, kumpusenkaritsa@gmail.com

Timo Heikkilä, Ylivieska, heikkila.timo@kotinet.com, Varajäsen: Leila Niemelä, Lohtaja, leila.niemela@kotinet.com

Petri Leinonen, varapuheenjohtaja, Tornio, petri.leinonen@elomestari.fi, Varajäsen: Anne Jurva, Tervola, janne.jurva@pp1.inet.fi

Yhdistys rekisteröity 27.12.1988.

Elävä eläin on aina kokonaisuus

Suomenlampaan monet mahdollisuudet ja monipuoliset ominaisuudet tulivat jälleen kattavasti esille Finnsheep-päivässä lokakuussa. Meillä Suomessa on omasta takaa huippurotu, joka ajoittain jää liiankin vähälle huomiolle. Nepalilainen Lukessa toimiva tutkija kertoi ruokintakokeen avulla tehdystä hedelmällisyyden tutkimisesta. Tutkimustulokset todistavat, että suomenlammas ei tarvitse tiinehtymiseen erillistä kiihotusruokintaa. Mammot tulevat tiineeksi helposti ja emo-ominaisuudet ovat vielä huippuluokkaa.

Suomenlampaan painoindeksit 120 päivän kohdalla ovat kasvaneet. Jalostus on tuottanut tulosta. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että suomenlammas on alkuperäisrotu ja siksi ainoastaan painoindekseihin tuijottaminen on vaarallista. Suomenlampaan monipuolisuuden säilyttäminen mahdollistaa koko rodun elävän säilymisen. Meillä on ainutlaatuinen tehtävä säilyttää satoja vuosia vanha rotu elävänä myös tuleville sukupolville. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki olemassa olevat pässilinjat on säilytettävä huolimatta siitä, että niiden jättämien jälkeläisten painoindeksit tai rakenteet eivät olisi huippuluokkaa. Kasvamaan jätettäviä yksilöitä on katsottava laajempänä kokonaisuutena.

Suomenlampaan villan huomioiminen jalostukseen jätettävien eläinten valinnassa on tärkeää. Suomenlampaan villa on arvokas ja hieno raaka-aine. Tämänkin raaka-aineen jatkojalostusta tarvitaan Suomessa. Vuosi sitten keskustelimme Finnsheep-päivässä villasta kiihtyneissäkin tunnelmissa - paljon puhetta mutta vähän on tapahtunut vuodessa. Suomenlampaan villa odottaa edelleen löytäjä! Tälläkin alueella on mahdollisuuksia – tarvitaan rohkeita, innovatiivisia yrittäjiä, jotka uskaltavat lähteä kehittämään uusia tuotteita.

Hyvä on muistaa, että joillakin suomenlampailla on geeneissään turkisominaisuuksia, jotka näkyvät jo karitsoissa. Tämän ominaisuuden tunnistaminen ja säilyttäminen edesauttaa rodun monipuolisuutta ja antaa mahdollisuuksia jatkojalostukseen.

Maistelimme sokkotestillä eri lammasroduista valmistettua lapaa. Suomenlampaan liha on kansainvälisissä tutkimuksissa todettu mureimmaksi lampaan tai karitsanlihaksi. Mielestäni maistelukoe osoitti tämän todeksi myös meidän kotimaisessa, ei niin virallisessa maistelukisassa. Mielenkiintoista olisi löytää tutkimusta siitä, minkä merkityksen lihan koostumukseen antaa lihaksen kasvun pituus. Onko mahdollisimman nopea kasvu

aina paras tae lihan laatuun?

Tutkimukset, painoindeksit, laatu-kriteerit antavat mielenkiintoista ja tärkeää tietoa karitsoista, lampaista ja eri lammasroduista. Niiden avulla ei voi yksin tehdä päätöksiä jalostukseen jätettävistä eläimistä. Kun tuijotamme sokeasti yhtä asiaa, on vaarana unohtaa kokonaisuus. Luonnon ja elämän elinehto on mahdollisimman suuri erilaisuus, joka antaa mahdollisuuden säilyttää myös ne ominaisuudet, joita ei ole vielä löydetty, osattu hyödyntää tai eivät ole nyt muodissa. Jonkin ominaisuuden katoaminen ihmisen jalostuksen toimesta, tai liiallisen maksimallisen taloudellisen hyödyn tavoittelussa, voi johtaa joidenkin ominaisuuksien lopulliseen menettämiseen. Pidetään alkuperäisroduistamme huolta ja annetaan niiden ainutlaatuisuudelle se arvo, jonka ne ansaitsevat – elävä eläin on aina kokonaisuus.

”Luonnon ja elämän elinehto on mahdollisimman suuri erilaisuus, joka antaa mahdollisuuden säilyttää myös ne ominaisuudet, joita ei ole vielä löydetty, osattu hyödyntää tai eivät ole nyt muodissa.”

Tuoretta satoa

KOONNUT Pia Parikka, Terhi Torikka

PUUTTEITA TEURASILMOITUKSISSA – ELÄIN HONKAJOELLE

Teurastamoyrittäjät kertovat, että lampaiden toimittaminen teuraaksi puutteellisin tiedoin on valitettavasti edelleen yleistä. Tyypillisesti puutteet liittyvät eläinten rekisteröintiin ja teurastusasiakirjoihin.

Lampaiden omistaja on saattanut ostaa teuraseläimet toiselta tilalta ja kuvitella rekisteröinnin olevan kunnossa rekisteröidytään lampaanpitäjäksi kunnassa. Tilan oman rekisteröitymisen lisäksi tilan omistamille lampaille tulee kirjata ostotapahtuma Eviran Lammasta ja vuohirekisteriin.

Joskus teuraslampaiden korvamerkit luetaan vasta teurastamon pihassa, vaikka eläinten mukana pitäisi olla valmis listaus saapuvien eläinten EU-tunnuksista ja syntymäpäivistä.

Myös ketjuinformaatiolomakkeiden ja paloitteluohjeiden toimittamisessa on ongelmia ja viiveitä. Ketjuinformaatiolomake ja paloitteluohje tulee toimittaa teurastamolle viimeistään saapuvien lampaiden mukana.

Epätäydelliset saateasiakirjat ja puutteellinen rekisteröinti aiheuttavat runsaasti lisätöitä teurastamoilla. Asia on vakava, sillä lain puitteissa puutteellisesti rekisteröidyt lampaat tulee toimittaa teurastamolta raatokeräilyyn.

MOT-OHJELMASSA KUVATUT TEURASTAMOT TARKASTETTU

Aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit ovat yhdessä Eviran tarkastuseläinlääkärien kanssa tarkastaneet kaikki neljä teurastamoa, joissa kuvattua materiaalia esitettiin Ylen MOT-ohjelmassa lokakuussa.

Teurastamoissa todettiin puutteita, jotka liittyivät pääasiassa toimintaohjeistoihin, rakenteisiin ja kirjanpitoon sekä kelpoisuustodistuksiin. Eläinten käsittelyssä ja tainnutuksessa ei havaittu ongelmia tarkastusten aikana. Teurastamot olivat oma-aloitteisesti siirtäneet osan kuvatuista työntekijöistä muihin tehtäviin.

TUKIEHTOIHIN TARKENNUKSIA

Eläinten hyvinvointikorvauksessa lampaiden loistorjuntasuunnitelman voi tehdä ainoastaan eläinlääkäri tai lammasantuntija yhdessä eläinlääkärin kanssa. Tilan oma loistorjuntasuunnitelma ei riitä täyttämään hyvinvointikorvauksen ehtoja. Myöskään papananäytetutkimustulos viitearvoineen ei ole riittävä.

Alkuperäisrotutuen sopimuseläinten poistojen sekä korvauseläinten ilmoitusaikoja seurataan uudella ohjelmakaudella tehostetusti. Ilmoitus sopimuseläimen poistosta sekä korvaavasta eläimestä tulee tehdä kymmenen työpäivän kuluessa.

SCRAPIE-HAKEMUKSET UUDELLEEN-KÄSITTELYYN

Lampaiden ja vuohien vapaaehtoiseen scrapie-terveysvalvontaohjelmaan on tullut muutos, joka voi mahdollistaa 2. ja 3. terveysluokkaan kuuluvien katraiden luokituksen noston aloituseläinten terveysluokituksen ja seurantahistorian perusteella.

Etelä-Suomen Aluehallintovirasto on lähettänyt alueensa lammastiloille kirjeen, jossa päätöksen 2. tai 3. terveysluokkaan kuulumisesta saaneita tiloja ohjeistetaan pyytämään niin halutessaan scrapie-hakemuksen uudelleenkäsittelyä aluehallintovirastosta.

Uudelleenkäsittelypyynnön yhteydessä tulee toimittaa tieto lampaiden tai vuohien hankinta-ajankohdasta, eläinsuojan aiemmasta käytöstä ja puhdistuksesta, aloituseläinten hankinnasta ja myyjätilan kuulumisesta scrapie-valvontaohjelmaan.

ELÄIMEN REKISTERITIEDOT

Maaseutuvirasto kertoo tiedotteessaan, että EU:n eläinpalkkion saamiseksi eläimen rekisteröinti- ja tunnistusvaatimusten pitää olla kunnossa viimeistään palkkiokelpoisuuden ensimmäisenä päivänä.

Vaatus koskee vuodesta 2015 alkaen maksettavia EU:n eläinpalkkioita eli nautapalkkiota, lypsylehmäpalkkiota sekä lammasta ja vuohipalkkioita. Taustalla on Euroopan komission asetusmuutos, jolla säädetään palkkion maksua. Eläimestä ei enää makseta palkkiota kyseisenä tukivuonna, jos palkkioeläintä koskeva ilmoitus myöhästyy. Lisäksi ilmoituksen myöhästymisestä aiheutuu valvontasääntöjen mukaiset seuraamukset.

Hyvää Joulua ja Menestystä Vuodelle 2016

Toivottavat Suomen Lammasyhdistyksen kannattajajäsenet

Lihasan Säätiö

Atria Oyj

Lammastaloussäätiö

Vainion Teurastamo Oy

Vuoden 2015 indeksilaskenta-aikataulu:

Uudet BLUP-indeksit lasketaan aina parittomien viikkojen perjantaina. Saman viikon keskiviikkoon mennessä Web-Lampaaseen tallennetut tuotosseurantatiedot ehtivät mukaan indeksilaskentaan.

MMM ESITTÄÄ SUOMEEN KAATOLUPAA 39 SUDELLE

Suomen susikannan hoitosuunnitelman mukaisen kannanhoidollisen metsästyksen toinen kokeiluvuosi käynnistyy tammikuun puolivälissä. Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että 15.1.–15.2.2016 välisenä aikana saisi metsästä enintään 39 sutta susilaumoista, jotka on todettu vakiintuneiksi.

Kyseessä on vasta esitys, jonka lausuntoaika on päättynyt joulukuun alussa. Lausuntokierroksen jälkeen päätetään lopullisesta kiintiöstä.

Kannanhoidollisen metsästyksen kaksivuotisen kokeiluhankkeen tarkoituksena on luoda laillinen toimintamalli puuttua haittaa tai vahinkoa tuottaviin susiysilöihin sekä selvittää susien kannanhoidollisen metsästyksen vaikutusta lauman elinvoimaisuuden säilymiseen ja susien käyttäytymiseen.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) tuoreen väliarvion mukaan Suomessa on noin 22–43 laumaa eli susilaumojen määrä on pysynyt ennallaan. Kannanhoidolliset poikkeusluvat myöntää Suomen riistakeskus harkinnanvaraisesti. Päätös ei saa vaarantaa suotuisaa suojelutasoa koskevaa tavoitetta.

Riistahavainnot-verkkopalvelu julkaisee suurpetojen – kuvassa suden – havainnot viimeiseltä kahdelta kuukaudelta. Värin tummuusaste kuvaa havaintojen lukumäärää seuranta-alueella. Lähde: riistahavainnot.fi

SÄÄNSUOJAT JA LAIDUNNUS MIETITYTTÄVÄT

Lampaiden säänsuojien ja laidunnuksen eläinsuojelukysymykset ovat herättäneet kuluneella laidunkaudella runsaasti keskustelua. Sekä lampureilla että eläinsuojelueläinlääkäreillä on ollut epäselvyyttä eläinsuojelulain tulkinnoista erilaisissa käytännön tilanteissa.

Tulkintaongelmat nousivat pintaan tänä vuonna, koska eläinsuojelutar kastuksia ei ole aiemmin juuri tehty laidunkauden aikana.

Tilanteeseen on luvassa helpotusta ensi vuoden alussa, sillä eläinsuojeluviranomaiset työstävät parhaillaan selkeitä tulkintaohjeita lammaslaidunnuksen erityiskysymyksiin. Myös lampureita kuullaan ohjeiden valmisteluvaiheessa.

Läänineläinlääkärit ovat jo kokoontuneet ja pohtineet yhteisiä linjauksia lampaiden laidunnuksen erityiskysymyksiin. Lisäksi Evirasta on valmistumassa loppuraportti, jossa otetaan kantaa aiheeseen. Lammas & vuohi -lehti uutisoi ensi vuoden alussa lammaslaidunnuksen uusista linjauksista.

Kuva: Nina Snellman

Jalostuslampaiden ja vuohien suositushinnat**Suomalaiset alkuperäisrodut**

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 260 €

4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 380 €

Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 330 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 450 €

Tuontirodut

4–12 kk ikäiset uuhikaritsat, alkaen 310 €

4–12 kk ikäiset pässikaritsat, alkaen 500 €

Vähintään 1-vuotiaat uuhet, minimihinta 380 €

Vähintään 1-vuotiaat pässit, minimihinta 550 €

Hinnasto on tarkoitettu tuotosseurantatilojen lampaille, joille on tehty tuotosseurannan viralliset punnitukset, UÄ-mittaukset ja eläväEUROP-arvostelu. Lisäksi eläin on rakennearvosteltu. Hinta sisältää lammassuojien allekirjoituksellaan vahvistaman Sukutodistuksen. Välityspalkkio 10 %.

Lisähintasuositus 1.10. alkaen on 12 €/kk.

Jalostusvuohet

2–3 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 90 €

4–8 kk ikäiset kuttukilit, alkaen 150 €

Astutetut kuttukilit, alkaen 200 €

Alle 5 kk ikäiset pukkikilit 120 €

Yli 5 kk ikäiset pukkikilit 170 €

Lypsykutut, tuotoksesta riippuen, alkaen 250 €

Vanhemmat pukat, alkaen 300 €

Tinkimaidon hinta (kotoa myytyinä), alkaen 1,5 €/l.

Astutusmaksut

Suositus astutusmaksuksi 10 €/uuhet tai kuttu ja lisäksi hoitomaksu 1 €/päivä uuhesta tai kutusta, joka jätetään vieraalle tilalle astutettavaksi.

Tuoretta satoa

KOONNUT Pia Parikka, Terhi Torikka

Vainion Teurastamo Oy:n uusi pääosakas Henri Vainio vasemmalla, Hannu Vainio keskellä ja Miikka Depner oikealla.

NUOREMPAA VERTA VAINION TEURASTAMOON

Vainion teurastamossa Orimattilassa tehtiin lokakuussa sukupolven vaihdos, jossa yrityksen osake-enemmistö siirtyi Hannu Vainion pojalle Henrille.

Henri Vainio on koulutukseltaan rakennusalan ammattilainen. Hän opiskelee liha-alalle työn ohessa.

Henrin serkku Miikka Depner jatkaa edelleen osakkaana ja yrityksen toimitusjohtajana. Hannu Vainio pitää edelleen ohjia käsissään hallituksen puheenjohtajan paikalta.

Vainion suvulla on alalta pitkä historia. Henrin ja Miikan isoisän isä teurasti eläimet tiloilla, isoisä Vilho jatkoi toimintaa sekä tiloilla että pienissä tiloissa kotitilan pihapiirissä. Hannulla oli pienteurastamo Hautjärvellä 20 vuoden ajan. Uudet nykyaikaiset tuotantotilat Orimattilaan valmistuivat syksyllä 2010.

Vainion Teurastamo Oy on Suomen suurin lammasteurastamo. Siellä teurastetaan myös nautoja ja hevosia. Yritys teurastaa vuodessa yli miljoona ruhokiloa ja työllistää 10 henkilöä.

Hankalista ajoista huolimatta Vainion Teurastamo on kulkenut vastavirtaan ja pystynyt tasaisesti kasvattamaan liikevaihtoa ja teurasmääriä.

"Nousumme ei jää tähän. Nykyaikana teurastamo toiminnan tulee olla hyvin avointa, tässä olemme jo hyvin onnistuneet. Panostamme edelleen kasvavaan lammastalouteen", Henri Vainio lupaa.

LAMMASKAUPPA LATVIAAN KÄY VILKKAANA

Suomalaisten ja latvialaisten lampureiden yhteistyö eläinkaupoissa on syventynyt edelleen. Eläinainesta tuodaan ja viedään maiden välillä aktiivisesti. Yhteistyö on jatkunut jo vuosia.

Yhteistyö alkoi oxford down -rodusta, jossa eloeläinkauppaa on käyty molempiin suuntiin. Tarkoituksena on ollut rikastaa molempien maiden oxford down -populaatioiden geeniperimää uudella aineksella.

Viime vuonna yhteistyö laajeni suomenlampaan vientiin. Rotua käytetään Latviassa karitsanlihan risteytystuotannossa. Vuosi sitten Latviaan vietiin ensimmäiset 93 uuhia ja uuhikaritsaa yhdeltä tilalta.

Lokakuussa suomenlampaita vietiin jälleen Latviaan. Yhteensä 130 uuhikaritsaa koottiin kahdelta tilalta Etelä-Pohjanmaalta ja Päijät-Hämeestä.

Joulukuussa Latviaan on tarkoitus viedä vielä noin 130 uuhikaritsaa kolmelta eri suomenlammastilalta Pohjanmaalta ja Kymenlaaksosta.

Lammaskuljetuksiin keskittyneen säkyläläisen Kalle Markulan eläinkuljetuskalusto soveltuu mainiosti lampaiden vientiin ulkomaille.

LAMMASKUVA JA -JUTTU VALITTIIN MAAILMAN PARHAIKSI

Maataloustoimittajien kansainvälinen järjestö Ifaj valitsi vuoden parhaaksi maatalousartikkeliksi uusiseelantilaisen toimittaja Jon Morganin lampaiden jalostusta käsittelevän jutun.

Jutun aiheena oli pitkän linjan romney-rodun jalostaja, joka on elämäntyönään pyrkinyt jalostamaan hedelmällisiä ja helppohoitoisia lampaita. Hän on muun muassa pitkään seurannut lampaidensa lantion kokoa ja sen yhteyttä poikimavaikeuksiin. Tuomariston mielestä juttu kuvasi erityisen hyvin sitä, miten maanviljelijän on oltava yhtä aikaa paitsi viljelijä, myös johtaja, eläinlääkäri, talousasiantuntija sekä usein myös vanhempi ja puoliso.

NZ Farmer -lehdessä julkaistu juttu on luettavissa verkossa, osoitteessa: www.congress2015.co.nz/news/21/15/Kiwi-top-of-the-world-in-global-print-journalism/

Myös parhaaksi valittu maatalousaiheinen kuva oli lampaasta. Norjalaisen Knut Valbergin kuvassa on vastasyntynyt karitsa emonsa kanssa. Tuomarit kehuivat etenkin kuvan hienoa valotusta ja tunnelmaa.

Kati Kaisajoki esittelee laajentunutta kylmävarastoa.

Lallin Lammas päivitti toimintatilansa huippuiskuun

Köyliössä toimiva Lallin Lammas Oy lisäsi syksyllä selvästi sekä teurastus- että säilytyskapasiteettia investoimalla uusiin kylmätiloihin. Samalla laitoksen energiajärjestelmä muutettiin ekologisemmaksi.

Teksti ja kuvat **Terhi Torikka**

Lallin Lammas Oy pani loppukesästä toiminnan noin kuukaudeksi katkolle ja toteutti *Veikko Salon* mielessä jo pari vuotta muihineen uudistuksen kylmätiloihin.

Runsaat 300 000 euron investoinnissa uudistettiin lihanleikkaamo sekä kylmä- ja pakastetilat. Näin saatiin lisää tilaa leikkaamoon sekä isompi pakkasvarasto. Uusia ovat myös jauheliha- ja pakastetilat. Uusia ovat myös jauheliha- ja pakastetilat. Uusia ovat myös jauheliha- ja pakastetilat. Uusia ovat myös jauheliha- ja pakastetilat.

”Investointi osui optimiaikaan. Rakentajia oli helppo saada ja konekannassa oli ostajan markkinat”, kertoo Salo, yksi neljästä omistajasta.

Energiatehokkuus parani

Suuri muutos oli myös kylmätekniikan ja ilmastoinnin uusiminen, joka varustettiin lämmön talteenotolla. Jäähdytyksistä kerättävä lämpö käytetään nyt lämpimän veden tuottamiseen ja

Lallin Lammas Oy

Toiminta: Lampaiden teurastus, lihanleikkaus ja maisemanhoito

Perustettu: 1998

Kotipaikka: Köyliö

Henkilöstö: viisi

Teurastaa: Lampaista noin 7 000 vuodessa

Hankinta-alue: Pääasiassa Etelä-Pohjanmaa, Pirkanmaa, Satakunta ja Varsinais-Suomi

Liikevaihto: 0,77 milj. euroa

Omistajat: Veikko Salo, Veli-Matti Syrilä, Teuvo Sulin ja Kati Kaisajoki

tilojen lämmitykseen. Kylmälaitteissa siirryttiin vanhoista kylmäaineista muun muassa hiilidioksidiin. Edellisestä remontista oli kulunut kymmenen vuotta ja vanhimmat kylmälaitteet olisivat pian vaatineet muutenkin uusimista.

Nyt investoinnit pitäisi hetkeksi olla tehty. Tuotantomäärää voidaan kasvattaa huomattavasti ilman uu-

sia muutoksia kylmä- tai pakkasjärjestelmiin.

”Pyrimme olemaan Suomen ykkösen alallamme. Välillä se vaatii kirkumista. Nyt työväline on kunnossa ja se pitää vaan saada soimaan hyvin. Katsotaan sitten, mitä sen jälkeen”, Salo tiivistää.

KÄÄNNÄ

Lallin lampaan viiden hengen henkilökunnassa jokaisella on oma päätehtävä, mutta monipuolisuutta tarvitaan. Kati auttaa välillä tarvittaessa leikkaamossa, jossa pääasiassa työskentelee Tavo Jürna. Teurastaja Riku Rokka (ylä oik.) kuljettaa työpäivän päätteeksi suolatun raakanahkoja varastoon. Veikko Salo (alla) on yksi omistajista ja uudistuksen pääsuunnittelija. Hän ei työskentele teurastamolla.

Noin 7 000 vuodessa

Uudistus mahdollistaa teurastuskapasiteetin noston 60 lampaaseen päivässä ja voi tulevaisuudessa työllistää yhden uuden työntekijän. Parhaillaan yritys kouluttaa teurastajaa oppisopimuksella, koska valmiiksi koulutettua ei löytynyt eläköityneen tilalle.

Lallin Lampaassa teurastetaan keskimäärin noin 7 000 lammasta vuodessa. Enemmänkin voitaisiin, jos tarjonta jakautuisi tasaisemmin, tuotantopäällikkö *Kati Kaisajoki* sanoo.

Hän toteaa, että markkinalähtöisyys on edelleen lammastaloudessa varsin vierasta. ”Hinnoittelulla ei pysty kilpailemaan esimerkiksi teuraskaritsan laatupalkkion kanssa.”

Kaisajoen mukaan laatupalkkio on paitsi nostanut ruhojen kokoa, myös lisännyt rasvaisuutta. Se näkyy etenkin uuhikaritsissa.

Lihan jalostusaste noussut

Lampaanlihaa on tänäkin syksynä markkinoilla runsaasti, mikä näkyy kysynnässä. Etenkin takapään lihoja jää varastoon, selkää ja leikkaa taas ei.

Lähtevän lihan jalostusaste on noussut kymmenessä vuodessa selvästi. Jo yli 70 prosenttia ruhoista leikataan teurastamolla. Liha menee tukkuihin ja isoihin kauppoihin Tampereen, Porin ja Helsingin seuduille.

Myös rahtiteurastuksen kysyntä on kasvanut. Se on Lallin Lampaalle tärkeä osa toimintaa. Noin puolet teurastuksista on rahtia.

”Tänne saa tuoda omat eläimet ja ne teurastetaan ja leikataan samassa paikassa”, Kaisajoki sanoo. Myös halal-teurastuksia tehdään muutamille vakioasiakkaille. ”Monien mielikuva niistä on, että eläin kärsii, mutta niin ei ole. Teurastus itsessään ei eroa mitenkään tavanomaisesta, piston vain tekee muslimi.”

Huonosta käsittelystä huomautetaan

Eläinten hyvä käsittely on Lallin Lampaan väelle tärkeää. ”Me huomautamme, jos esimerkiksi eläimiä tuova omistaja nostaa villoista tai annamme palautetta, jos ruhjeita näkyy teurastuksen yhteydessä”, Kaisajoki sanoo. Hän huomauttaa myös, jos esimerkiksi poistouhet vaikuttavat liian laihoilta.

Eläinten purku on tehty helpoksi, sillä tila on avara. Jokaisen tilan eläimet laitetaan omaan loosiin odottamaan ja rauhoittumaan. Siitä teurastaja hakee ne ryhmänä tainnutushuoneeseen oven taa ja ottaa yksitellen tainnutukseen. Kaikkia tapahtuu rauhallisesti. ”Eihän kukaan hyödy eläimen rääkkämisestä ja huono käsittely heikentäisi lihan laatuakin”, lähes 10 vuotta

Lallissa työskennellyt teurastaja *Riku Rokka* sanoo.

Yksin tainnutus ihmisen näkökulmasta ajateltu

Yksin tainnutaminen tuli vaatimukseen eläinsuojelulain edellisessä uudistuksessa. Kaisajoki ja Salo pitivät sitä lampaan näkökulmasta heikennyksenä.

Ennen lampaat tainnutettiin noin viiden eläimen ryhmissä, jossa ne olivat rauhallisempia. Ne eivät kummatelleet vieressä taintuvaa lajitoveria ja silti kaikki ehdittiin pistää minuutissa. Nyt yksin tainnutukseen tuleva eläin on arka ja ryhmän viimeinen joutuu odottamaan oven takana yksin. ”Uusi vaatimus on ihmislähtöinen, ei lammaslähtöinen”, toteaa Kaisajoki.

”Kaikki eivät halua syödä bulkkia”

Tänä syksynä työnsä lisäksi teurastamoyhtiöön osakkaaksi tullut Kaisajoki uskoo lammastalouden tulevaisuuteen etenkin tuotannon eettisyyden vuoksi. ”Märehtijä ei kilpaile ruuasta ihmisen kanssa ja on villoineen monipuolinen hyödynnettävä. Lisäksi lampaista suuri osa saa elää lajinkansaisesti. Kaikki kuluttajat eivät halua syödä bulkkia.”

Tunnelma katossa Runnin Lammaspäivillä

Lampurit kokoontuivat Ylä-Savoon Runnille Valtakunnallisten Lammaspäivien merkeissä. Kolmipäiväiseen tapahtumaan osallistui reilut sata lammastalousyrittäjää ja sidosryhmien edustajaa.

Tunnelma Runnilla pidetyssä tapahtumassa oli loistava! Paikallinen lammaskerho kantoi kortensa kekoon omalla ohjelmapainoksellaan tuoden merkittävän lisän ja yhteenkuuluvuuden tunteen lampurijoukkoon.

Valtakunnalliset Lammaspäivät kokoaa lammastalousyrittäjät yhteen kahdesti vuodessa eri puolille maata. Seuraavat Lammaspäivät järjestetään Tampereella 14.–15.3.2016. Syksyn Valtakunnalliset Lammaspäivät on tarkoitus järjestää Keski-Pohjanmaalla 10.–12.11.2016.

Pohjois-Savossa panostetaan laatuun

Yksi Valtakunnallisten Lammaspäivien suosituimmista osuuksista on opintoretki paikallisiin lammastalouskohteisiin. Kiuruvedellä matkaa taitettiin peräti kahden bussin voimin.

Kiuruveden opintoretkikohteissa kävi selväksi, että Ylä-Savon lammastaloudessa panostetaan laatuun. Seudulla tehty aktiivinen hanketyö näkyy voimakkaasti tilojen tuotannossa.

Opintoretkellä vierailtiin *Raija ja Jouni Balkin* Lampurin tupa -puodissa sekä kolmessa tilavierailukohteessa: *Niina ja Ismo Lohva, Riikka ja Niko Manninen* sekä *Eija ja Jari-Matti Kärkkäinen*.

Laadukas eläinaines ja hyvinvointi lampaat nousivat kantaviksi teemoiksi tilavierailukohteissa. Matkan aikana nähdyn eläimet olivat pyöreitä, vastakerittyjä ja tyytyväisiä oloonsa. Siitospässihankinnassa oli panostettu laatuun, mikä heijastui karitsoihin

Valkoiset suomenlampaat ja kainuunharmakset viihtyvät Ismo ja Nina Lohvan valoisassa konehallityypisessä lampolassa

mukavana pyöreytinä. Lampolat olivat valoisia ja raikkaita. Myös huolelliseen kuivitukseen oli panostettu kaikissa kohteissa.

Yksikkökoot Savossa ovat melko pieniä. Jättimäisiä suurlampoloita ei tämän opintoretken anti tarjonnut – arkea helpottavia ratkaisuja sen sijaan kyllä. Nähdyn perusteella hallittu kasvu ja omaan osaamiseen panostaminen kantavat hedelmää.

Lohvan lammastila osoitti, että

huolellinen ennakkovalmistelu voi moninkertaistaa retken annin. Tilanväki otti kantaa toteutettuihin ratkaisuihin tuotteisiin kiinnitetyillä kylteillä: LG Produkterin kerintäöljy on erinomaista, eri merkkisiä aitoja voi kiinnittää kätevästi toisiinsa sakkeilella ja ketjuilla, eristetyn juomakaukalon voi tehdä kätevästi itse laittamalla uretaanilevyä kahden juomakaukalon väliin, jolloin vesi jäätyy korkeintaan

KÄÄNNÄ

Kerittyä & karstattua

KOONNUT Pia Parikka

Muista!

Valtakunnalliset Lammaspäivät 2016

14.–15.3.2016 Tampere

10.–12.11.2016 Keski-Pohjanmaa

Kuva: Rosa Honkanen

Tuotosseurannassa parhaiten menestyneitä lammastiloja muistettiin kunniakirjoin: palkinnon vastaanottivat Simo Havia (vas), Anni Jalonen, Eija Kärkkäinen, Riikka Manninen, Ann-Mari Lintunen, Christer Ollqvist ja Pia Parikka.

Kuva: Rosa Honkanen

Matti Rissanen (kesk) yllätti Vuoden Lammastila -nimityksestä. Palkinnon luovuttivat Suomen Lammasyhdistyksen puheenjohtaja Tapio Rintala ja toiminnanjohtaja Pia Parikka.

Useat rakentamisen sidosryhmäy-
ritykset esittelivät omaa toimintaansa
seminaarin tauoilla.

Retronik on kehittänyt tuotevali-
koimaansa huikeasti viime vuosina.
Valikoima on laajentunut muun muassa
uudella ruokintakaukalomallilla,
käyttäjystävällisellä karitsointikar-
sinalla, helposti siirrettävällä kaksi-
tiekajakajalla ja kätevällä lyhyellä pai-
mensauvalla.

Tapio Rintalan Tapio-ruokinta-
pöytä on harkinnanarvoinen vaih-
toehto varsinkin kohteisiin, joissa
ruokinta on koneellistettu. Pöydäs-
tä on tarjolla myös kaksipuoleinen
vaihtoehto.

Termaterin kattoelementti- ja pi-
hattokonsepti ilmanvaihtoratkaisui-
neen kiinnosti erityisesti suurempia
lampolakohteita suunnittelevia tilo-
ja. Poistohormit kasvattavat tulo- ja
poistoilma-aukkojen välistä korkeus-
eroa, mikä parantaa ilmanvaihtoa
lampolassa.

NHK-keskus tarjoaa monipuolisia
kokonaisratkaisuja lampolan raken-
tamiseen ja koneellistamiseen aina
rehunjakolaitteista pihattokokonai-
suuksiin. Lampurit ovat tervehtineet
ilolla erityisesti Kuhnin Primor-paali-
silppurimallistoa.

Ransucon tuotevalikoima lampo-
loille on myös hyvin laaja aina LaBu-
vette-lämpöeristetyistä juomakupeis-
ta ja rehuaumateista riimuihin ja
merkintäväreihin.

Kuva: Rosa Honkanen

MTK-Lammassaostoa ansiokkaasti luot-
sannutta Outi Sirolaa sekä Suomen Lam-
masyhdistyksen väistyvää puheenjohtajaa
Tapio Rintalaa muistettiin opintomatalla
InterNordeniin.

pinnasta. Lisäksi Lohvan lampolaan
oli perustettu näyttely eri aitaavalmis-
tajien elementeistä.

Taidetta lammaskansalle tarjottiin
Lampurin tuvassa. Jo upeasti sommi-
teltu liike oli elämys, jonka kruunasi
paikallisten lampureiden huovutus-
teoksista koottu upea taidenäyttely.

Kattava kokoelma matkakuvia
saateteksteineen on julkaistu Suo-
men Lammasyhdistyksen Facebook-
sivuilla.

Talous ja toiminnallisuus investointien keskiössä

Investointeihin keskittynyt seminaari
toi esille tunnetut tosiasiat maatalous-
rakentamisesta. Kannattava tuotanto
on kaiken perusta. Toiminnallisuus
on keskiössä lampolasuunnittelussa
ja budjetointi sekä maksuvalmiuden
hallinta projektin toteutuksessa.

Lopulta korkeatasoinen eläinaines
ja lampurin ammattiosaaminen mah-
dollistavat kannattavan tuotannon.

Petri Leinonen Suomen Lammas-yhdistyksen puheenjohtajaksi

Suomen Lammas-yhdistykselle valittiin syyskokouksessa uusi puheenjohtaja seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Yhdistystä johtaa ensi vuoden alusta alkaen lampuri *Petri Leinonen* Lapista. Leinosella on reilun 150 suomenlammassuuhun katras Torniossa.

Lisäksi yhdistyksen hallitukseen valittiin lampurit *Christer Ollqvist* Vöyriltä, *Kaarin Knuuttila* Elimäeltä ja *Anne Jurva* Tervolasta. Heidän varajäsenikseen nimettiin *Sirpa Tyrväinen* Kangasniemeltä, *Maaret Berg-Tynkkynen* Parikkalasta ja *Jaana Keränen* Pellosta.

Christer Ollqvist toimii SLY:n edustajana MTK:n lammassaostossa. *Susanna Nuutinen* edustaa tuontitrotuja jalostusvaliokunnassa ja *Outi Sirola* Lammas-yhdistystä Eviran Lammassa- ja vuohirekisterin yhteistyöryhmässä.

Vuoden Lammastila 2015: Matti ja Silja Rissanen

Suomen Lammas-yhdistyksen syyskokouksessa julkistettiin Vuoden Lammastila 2015, joka on *Matti ja Silja Rissanen* maatila Sodankylästä. Perusteluissa Rissanen maatilan todetaan olevan mallikelpoisesti hoidettu pitkän linjan lammastila, jossa on korkea tuotostaso. Matti Rissanen on lisäksi osallistunut aktiivisesti lammassektorin edunvalvontaan.

Lomitusheikennykset huolestuttivat lampureita

Suomen Lammas-yhdistyksen syyskokous keskusteli Runnilla maatalouslomitukseen esitetyistä heikennyksistä ja päätyi tuomaan julkilausuman muodossa julki huolensa lomitukseen suunnitelluista heikennyksistä. Julkilausuma on luettavissa yhdistyksen verkko- ja Facebook-sivuilta.

Syyskokous katsoi, että lomitusleikkaukset kohdistuisivat poikkeuksellisen voimakkaasti juuri lammastaloustyrittäjiin. Taustalla on erityisesti lampaan vaatimaton eläinyksikkökerroin lomitusjärjestelmässä. Vähintään puolivuotias lammassuuhun kerryttää lomitusjärjestelmässä 0,1 eläinyksikköä, kun taas yli yksivuotiaan lampaan eläinyksikkökerroin ympäristökorvauksessa on 0,2. Kyse on paitsi lampureiden, niin myös lampaiden hyvinvoinnista.

Syyskokouksen jälkeen selvisi, että hallituksen esitykseen on tulossa lievennyksiä. MYEL-työtulon ja työtuntien vähimmäismäärää ei oltaiskaan asettamassa ehdoksi lomaoikeudelle. Vähimmäiseläinyksikkömäärän korotus puolittui 6 eläinyksikköön eli 60 uuteen, mutta on silti yhä 1,5 kertainen nykyiseen vähimmäiseläinmäärään nähden.

Kuva: Pia Parikka

Retronikin uusi lyhyt paimensauva on Reino Loukon mukaan käytössä kätevä. Eläimen hallinta on lyhyen varren ansiosta helppoa.

Kuva: Pia Parikka

Raija Balkin (vas) Lampurin tupa tarjosi taidetta ja käsityöideoita kulkijoille. Sari Heltelä hehkui onnea Runnilla syystä, sillä Etelä- ja Pohjois-Savossa, Keski-Suomessa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa toimiva Katras-hanke oli juuri saanut myöntävän rahoituspäätöksen.

**Uusi jäsenetu
suoramyyntitiloille:**
Yhteystiedot
suoramyyntikarttaan

Lampurin sähköiset kanavat

SLY:n verkkosivut **lammasyhdistys.fi**

Eläinvälityskanava **lammasetti.fi**

Tietopankki **lammasetti.fi**

Lammassuuhun **proagria.fi/lammas**

Lammasyhdistys Facebookissa

Tiedustelut: Pia Parikka
pia.parikka@lammasyhdistys.fi puh. 044 973 7000

Kerintäkisassa painotettiin eläinten rauhallista käsittelyä

Voittajien taidot olivat kansainvälistä tasoa. Suomen mestaruuteen ylsi parhaalla pistemäärällä *Jukka Vitikka* Lempäälästä.

Teksti **Anu Tuomola**
Kuvat **Viivi Soimes**

Tampereella, Finlaysonin alueen Tallipihalla oli aurinkoisena, syyskuuisena lauantaina nähtävillä jotain tavallisuudesta poikkeavaa: torialueen esiintymislavalla kisattiin lampaan kerinnän mestaruudesta sekä ratkaistiin vuoden 2015 Suomen mestaruus. Tapahtuman järjestäjä, Pirkanmaan lammaskerho, halusi syksyn lammassesonin alla esitellä kerintää nimenomaan kaupunkilaisille. Myöskin lampaan ammattimaisen käsittelyn taidon toivottiin näin tulevan tutuksi laajalle yleisölle. Kisassa arvostettiin rauhallista lampaan käsittelyä, haavatonta kerintätulosta sekä villan huolellista talteenottoa.

Kisan pääsponsoriksi oli lupautunut Lallin Lammas Oy, jonka toimintaperiaatteisiin kuuluu eläinten arvostaminen ja niiden stressittömyyden ja hyvinvoinnin turvaaminen elämän loppuun saakka. Pisteiden lasku tehtiin kansainvälisten sääntöjen mu-

kaan. Käytetty aika (sekunteina) jaettiin 40:llä ja näin saatiin aikapisteet. Kerinnän aikana arvosteltiin doublecuts eli se, kuinka monta kertaa kone kulkee samasta kohdasta villaa katkaisten. Tämä pisteosa painottaa villan maksimaalista saantoa. Kerinnän jälkeen arvosteltiin vielä sängin tsaaisuus ja ihon rikkoutumattomuus. Ajan ja paikan asettamien rajoitteiden vuoksi kukin kilpailija ehti vuorollaan keräillä vain kaksi eläintä. Tällä kertaa käsikonesarjan voittaja *Marko Känsälä* ja vaijerikonesarjan voittaja *Ando Fiks* kuittasivat kisan pääpalkinnot.

Suomen kasvava lammastalous tarvitsee lampureiden tueksi enenevässä määrin ammattilaiskeritsijöitä. Näiden kouluttamiseen on Pirkanmaalla paneuduttu jo muutaman vuoden ajan. Ahlmanin ammatti- ja aikuisopiston hallinnoima lammashanke otti talvella 2013 lampuri *Jan Suttlen* avustuksella yhteyttä British Wool Marketing Boardiin Englantiin

ja sopi kerintäkouluttajan saapumisesta Suomeen. Shearing counsellor Richard Schofieldin vetämiä kursseja on nyt järjestetty neljä kertaa. Alusta asti kurssilla käyneistä oppilaista kiisaan osallistui kaksi. Näistä toinen, lempäläinen lampuri *Jukka Vitikka* ylti Suomen mestaruuteen.

Voittajien tapa käsitellä lampaita oli kiitettävää ja taidot muutenkin kansainvälistä tasoa. Kaikkien kilpailijoiden keskittyminen kilpailun teemaan, eläimen hyvään kohteluun ja villan huolelliseen talteenottoon oli merkillepantavaa ja ansaitsee erityisen kiitoksen. Tulevaisuudessa olisi toivottavaa, että villan talteenotto olisi laajemmaltikin nykyistä mukavampaa kaikille: lampaille, lampureille, keritsijöille sekä villan jatkojalostajille. Sitä tietä kulkemalla tästäkin lammastalouden tuotantohaarasta ja villan hyödyntämisestä voisi tulla myös paremmin kannattavaa.

Palkintojenjako Tampereen Tallipihalla sujui odottavissa tunnelmissa. Lampaankerinnän Suomenmestaruuden uudistuneilla säännöillä käydyssä kilpailussa voitti Jukka Vitikka (oik).

Kuva s. 14. Päätuomari Ritchard Scofield (kesk) perehdytti Milla Alancon ja Jenni-Stiina Inkisen kansainvälisiin kerintäkilpailusääntöihin. Peedo Fiks esitteli valkotakkiselle tuomaristolle taitojaan itse kehittelemällään kerintäkoneella.

KERINTÄKISAN TULOKSET 2015

Kilpailijan nimi	Käytetty aika (2 lammasta)	Kehäpisteet yhteensä eli kerintäjälki	Penalty eli kaksois- kerinnät 1. lammasta	Penalty 2.lammasta	Aikapisteet yht. käyttäen kaavaa 1 piste = 40 sekuntia	Board pisteet lammasta kohti eli kahdella jaettuna	Penalty pisteet lammasta kohti eli (pen1 + pen2):2	Pisteet yht.	Sijoitus
Peedo Fiks	5 min 54 s	23	10	13	8,85	11,5	11,5	31,85	Vaijeri 2.
Rauno Pohjasenaho	9 min 58 s	75	41	22	14,95	37,5	31,5	83,95	Käsihone 3.
Ando Fiks	4 min 58 s	14	7	10	7,45	7	8,5	22,95	Vaijeri voittaja
Max Stylegradskiy	6 min 51 s	82	68	50	10,27	41	59	110,27	Käsihone 4.
Tuomas Mattila	5 min 44 s	41	18	19	8,6	20,5	18,5	47,6	Käsihone 2.
Marko Käsälä	4 min 18 s	38	23	20	6,45	19	21,5	46,95	Käsihone voittaja
Henna Aarnio	8 min 40 s	27	33	41	13	13,5	37	63,5	Vaijerikone 4.
Jukka Vitikka	7 min 12 s	24	20	18	10,8	12	19	41,8	Vaijerikone 3. ja suomenmestari

Kisassa oli kaksi sarjaa

Käsihonesarja (Marko Käsälä, Tuomas Mattila, Rauno Pohjasenaho, Max Stylegradskiy) ja vaijerihonesarja (Peedo ja Ando Fiks, Henna Aarnio sekä Jukka Vitikka)

Käsihonesarjassa kilpailivat ne, joiden kerintäkoneen moottori on koneen käsiosassa. Käsihonesarjan voitti pitkään Suomen mestaruutta hallussaan pitänyt Marko Käsälä.

Vaijerihonesarjassa kilpailivat ne, joilla moottori on seinällä ja käsiosa painaa näin ollen vähemmän. Fiksit "määrättiin" tuomaristopäätöksellä vaijerihonesarjaan ja sen voittikin virolainen Ando Fiks, joka kiertää isänsä kanssa keritsemässä myös Suomessa.

Suomenmestaruuden voitti parhaan pistemäärän saanut suomalainen kilpailija, Jukka Vitikka.

Hän kilpaili vaijerihonesarjassa ja sai paremmat pisteet kuin käsihonesarjan voittaja Marko Käsälä.

Tulostaulukon lukuohje

Penalties-sarake keskellä on kahden lampaan kerinnästä tehty välimuistiinpanot ja Scores on varsinainen tulosten laskentasarake. Sen oikealla puolella "total" ja "post `n" kertovat lopputuloksen.

Aika muutettiin "scores" taulukossa pisteiksi jakamalla sekunneiksi muutettu aika 40:llä. Jakaja päätettiin tuomarikokouksessa ennen kiisaa. Koska halusimme kilpailun, jossa lampaan hyvä kohtelu ratkaisee tuloksen, jakajaksi päätettiin 40 eli 40 sekuntia vastaa yhtä pistettä.

Kerinnän jälkeen arvosteltu "Board" kertoo lampaaseen jääneen villan tasaisuuden ja ihon vahingoittumattomuuden. Mitä pienemmät pisteet, sitä sileämpi jälki. Kerinnän aikana arvosteltu "Pen" kertoo ns. double-cuts eli työskentelyn, jossa kerintäkone tekee saman alueen kahdesti. Double-cutsilla jatkojalostuksessa hyödynnettävää villaa tulee vähemmän ja "silppua" enemmän.

Niskalenkki sisäloisista – nyt

Sisäloistaudit ovat maailmanlaajuisesti merkittävän lammastuotannon kannattavuutta heikentävä tekijä. Viime vuosikymmeninä maailmalla on nähty riippuvuuden loislääkkeistä kasvavan ja lääkeresistenssin yleistyvän hälyttävästi. Suomessa lammastalous kehittyy tällä hetkellä suotuisasti. Emme halua loisten uhkaavan eläinten hyvinvointia ja tuotannon kannattavuutta.

Teksti **Lammaslääkäri, Lammasmaailma Oy**

Kirjoituksen sisällöstä vastaavat eläinlääkärit Johanna ja Eero Rautiainen.

Lammasmaailma on seurannut viime vuosina systemaattisesti sisäloisten munien määriä kymmenillä suomalaisilla lammastiloilla. Näytteenotto on ollut standardisoitua ja se on kohdennettu eläinten iän ja tuotantovaiheen sekä loisten elinkierroon mukaan. Näillä keinoin on pyritty havaitsemaan lievätkin tartunnat ja saamaan vertailukelpoisia tuloksia.

Löydösten perusteella loistilanne on tänä päivänä monella tilalla hyvä. Voidaan arvioida, että nykytilanteessa uuhien lääkitys keväällä ennen laidunkauden alkua on tarpeen vain alle viidenneksellä tiloista. Toisaalta tämä ei ole vielä koko kuva laidunhygieniasta. Vasta karitsoiden laidunkauden

aikaiset seurantanäytteet paljastavat eri laidunlohkojen loiskuormituksen.

Karitsat puhtaalle laitumelle

Karitsoiden seurantanäytteiden löydökset ovat vastanneet pääsääntöisesti hyvin esitietoja; mitä paremmat laiduntamiskäytännöt ja laidunkierro, sen vähemmän löydöksiä uloste-näytteissä ja sen pienempi ripuliriski. Laidunkierrolla tarkoitetaan tässä sitä, että puhdas laidun kiertää eri vuosina viljelysuunnitelman mukaisesti.

Aineistomme perusteella reilusti yli puolella tiloista sisäloistautien riskitekijät eivät ole hallinnassa; karitsaille ei ole tarjota puhdasta, vuoden laiduntamatta ollutta laidunta en-

silaitumeksi. Myöskään käytettävissä oleva laidunala ei ole loistorjunnan näkökulmasta riittävä eläinmäärään nähden. Jos tähän lisätään vielä ei-toivotut yllätykset sääolosuhteissa ja mahdollisesti huonosti tasapainotettu ruokinta, voi sisäloistilannetta olla täysin mahdoton hallita.

Laiduntavien eläinten loistorjunnassa tärkeintä on tarjota karitsaille puhdas laidun ainakin neljäksi ensimmäiseksi laidunviikoksi. Tällä toimenpiteellä varmistetaan karitsoiden hyvinvointia monella tavoin: Ruokinnan muutos ja voimakas loistartunta eivät osu ajallisesti samaan hetkeen ja uhkaa suoliston paikallispuolustusta. Lisäksi näin toimien laitumelta saata-

”Karitsat kiittävät hyvää laidunhygieniasta paremmalla kasvulla.”

Kuva: Silja Alamikkotervo

va tartunta-annos kasvaa ylipäättään melko hitaasti, eikä ylitä terveen eläimen vastustuskykyä. Samalla nuori eläin saa lisää aikaa kehittää yleistä vastustuskykyään. Karitsat kiittävät hyvää laidunhygieniasta paremmalla kasvulla.

Odelma myös hyvä vaihtoehto

Jos puhtaaseen ensilaitumeen ei ole mahdollisuuksia, toiseksi paras vaihtoehto karitsoiden ensimmäiseksi laitumeksi on odelma. Kun laitumelta on korjattu ensimmäinen rehusato, se on karitsoille huomattavasti turvallisempi kuin alkukevään vanha laidun. Tämä perustuu siihen, että merkittävä osa

laitumella olleista munista ja tartuntakykyisistä toukista eliminoituu rehuntekoon mennessä. Kolmas vaihtoehto vanhalle laitumelle on sellainen laidun, jota ei ole laidunnettu ainakaan edellisen elokuun jälkeen. Se, kuinka turvallinen tällainen laidun tosiasiasa on, riippuu kuitenkin monesta vaikeasti hallittavasta tekijästä (sää, laidunpaine, laitumen ikä).

Loistorjunta ei ole matematiikkaa, tai ainakin muuttujia on paljon. Toisielämässä yllätyksiä voi sattua silloinkin, kun luulee tehneensä asiat kohtuullisen oikein. Loistorjunnan periaatteet on kuitenkin hyvä sisäistää.

”Jos puhtaaseen ensilaitumeen ei ole mahdollisuuksia, toiseksi paras vaihtoehto karitsoiden ensimmäiseksi laitumeksi on odelma.”

TOIMI NÄIN

Tutkituta uuhien papananäytteet keväisin 15.3.-15.5. välisenä aikana. Oikein kohdennettu ja toteutettu näytteenotto kertoo luotettavasti uuhien tartuntata-son. Lisäksi saat tuloksin siit, kannattaako uuhia lääkittää ennen laidunkautta.

Ota karitsoista laidunkauden aikana oikein ajoitettuja seurantanäytteitä. Tämä on helppo ja nopea tapa seurata laidunten loiskuormitusta ja ennakoida ripuliriskin kasvua ennen kuin tauti puhkeaa.

Järjestä nuorimmille karitsoille puhtain laidun ensimmäisen 3-4 laidunviikon ajaksi. Vanha laidun on suurin uhka suoraan laitumelle vieroitettaville pässikaritsoille

Älä harrasta ”rutiinilääkityksiä”. Lääkitysten pitää aina olla eläinlääketieteellisesti perusteltuja. Virheelliset hoidot lisäävät lääkeresistenssin riskiä, sotkevat eläinten luonnollista immuniteettia ja ovat ylipäättään vain turha kuluerä.

Suunnittele tilasi loistorjunta pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Ostamme kaikenikäisiä lampaista ja vuohia teuraaksi ympäri vuoden.

**Lallin
Lammas**

Teurastus, lihanleikkaus
ja tyhjiöpakkaus
myös rahtityönä

Lallin Lammas Oy
Mikolanlenkki 80, 27730 TUISKULA
Puh. 02 554 6273. Faksi 02 554 6290.
lallin.lammas@lallinlammas.inet.fi

**OSTETAAN
LAMMASTA JA KARITSAA.**
Myös rahtiteurastus ja leikkuu.

Tilateurastamo Kouvolassa
www.muhniemenlahtivaja.fi
puh.040 578 6317

Keritsijä Tuomas
www.kapukallio.fi
050 533 5702

laadukasta
kerintää jo kahtena
vuosikymmenenä

Käy tutustumassa uuteen
kausihinnoitteluamme
kotisivuillamme

Muokkaamme

Riistaturkisnahat
Poron- ja lampaantaljat
Tarhattujen turkisnahkien nahat
Lattiatatjat

Märkäparkituspalvelut
turkismuokkaamo

Modifur Oy

www.modifur.fi

Ostamme

Pienriistan turkisnahkoja
suolattuna tai kuivattuna
toimitamme keräämiseen
tarvittavat astiat ja suolat

Hysy lisää!

Noksonkuja, 61310 Panttila
Puh. 06 450 0600

Kuivuus ja maitobuumi vähentävät lampaita Uudessa-Seelannissa

*Coopworth-uuhia ja osa niiden dorset
down- päässin kanssa saamista jälkeläisistä.
Suurimmat karitsoista on jo vieroitettu.*

Moni lammastila on viime vuosina siirtynyt maidontuotantoon tasaisemman ja runsaamman tilipussin toivossa. Kilpailu pellosta on kovaa maassa, jonka maataloustuotannosta valtaosa menee vientiin. Tänä vuonna lampaista karsii myös kuivuus.

Teksti ja kuvat **Terhi Torikka**

Valtavat, puolipyöreä liikkuvat sadetuslaitteet ovat tavallinen näky Uuden-Seelannin Eteläsaarella. Suomesta katsoen toisella puolella maailmaa eletään parhaillaan kevättä, jolloin vettä tavallisesti riittää. Tänä vuonna sateita on tullut hyvin niukasti, läheinen jokikin on kuivunut olemattomiin. Laitumia on pakko kastella, jotta lampaat saadaan niillä kasvatettua ja rehut tehtyä.

Christchurchin eteläpuolella Norwoodin lammastilaa isännöivä *Peter Chamberlain* kertoo myyvänsä karitsoja mahdollisimman nopeasti, jotta laidunnettavia olisi vähemmän. 4 000 karitsasta on tarkoitus joulun mennessä päästä noin 2 000:een. Kaikki tilan 3 000 uuhua ja 800 nuorta uuhua saavat toistaiseksi jäädä.

Euroopan joulumarkkinoille

Risteytyskaritsoista ensimmäiset lähtevät teuraaksi noin kolmen kuukauden ikäisinä, ruhopainon ollessa noin 17–18 kiloa. Lokakuun lopulla ensimmäinen erä on juuri vieroitettu ja odottaa kyytiä teurastamoon.

UUSI-SEELANTI

Väestömäärä: 4,5 miljoonaa

Maailman johtava lampaanlihan tuottaja

Lampaista: noin 30 miljoonaa

Suosituin lammasrotu: Romney

Villan tuotanto: 165 000 tonnia vuodessa

Tärkein vientituote: maito

Muita vientituotteita: mm. lampaan ja naudan liha, kiivi-hedelmät, viinit

Vapaa monista tarttuvista eläintautista: suu- ja sorkkatauti, bse:ä tai sinikielitautia ei ole koskaan tavattu Uudessa-Seelannissa

Peter Chamberlain uskoo, että lampaanlihalle on kysyntää maailmalla jatkossakin, kunhan siitä ei tehdä kuluttajille liian kallista.

”Nämä päätyvät todennäköisesti Euroopan joulumarkkinoille”, Chamberlain arvelee.

Pääosa nopeimmin kasvaneista on ykköskaritsoja. Niiden emot ovat romneystä ja border leicesterista kehitettyä coopworthia ja isät dorset down-rotua. Lähes kaikkien pitkät hännät on typistetty hygieniasyistä. Laidunkasvatuksessa häntä likaantuu helposti, isäntä perustelee. Hän typistää hännät tiukan kumilenkin avulla, jolloin ne kuulemma tippuvat pois siististi parissa viikossa. Monet käyttävät myös veistä. Samalla pässikaritsoilta poistetaan kyky jatkaa sukua, vaikka kivekset jäävätkin paikoilleen. Kaikkein suurimmille karitsoille toimenpide jätetään tekemättä, sillä niiden odotetaan lähtevän teuraaksi varmasti ennen sukukypsyyttä. Karitsat kasvavat emojensa kanssa pitkään. Tarvittaessa karitsat kasvavat emojensa kanssa pitkään.

Karitsoinnit omatoimisesti

Karitsointi sujui tänä vuonna hyvin, sillä heinä–elokuun karitsointikauteen ei osunut myrskyjä. Hyvä sää vaikuttaa paljon, sillä lampaat karitsoivat omatoimisesti laitumella, missä ne viettävät

koko vuoden. ”Kyse ei ole siitä, ettemmekö välittäisi karitsoivista. Totuus vaan on, että vuoristoisia laitumia on vaikea kiertää ja usein auttamaan meno vain sotkee tilanteen pahemmaksi, kun emo säikähtää.”

Chamberlainin lampaista valtaosa synnyttää ykkösiä ja kaksosia. Hänen katraassaan ei juuri ole suomenlampaiden perimää.

Lihan hinnan odotetaan laskevan hieman

Lampuri on tällä hetkellä kohtuullisen tyytyväinen lihan hintaan. ”Jouluksi sen ennustetaan laskevan 5,5 uuden-seelannin dollariin (3,35 euroa) kilolta.”

Joulu on lampaanlihan suurin sesonki ja tänä vuonna tarjontaa saatetaan tulla kuivuuden vuoksi tavallista enemmän.

Villan hinnassa ei ole Chamberlainin mielestä kehumista. Siitä maksetaan 3,5–4 dollaria (2,1–2,4 euroa) kilolta. Pääosa villasta menee matto- teollisuuteen.

Lammastilat ovat tiukoilla myös maidontuotannon räjähdysmäisen kasvun vuoksi. Kilpailu maasta on

KÄÄNNÄ

Ensimmäinen karitsaerä on lähdössä teuraaksi lokakuun lopulla, kolmen kuukauden ikäisinä.

kovaa, koska monia viehättää maidosta saatava tasainen tulo. Lampuri elää ison osan vuodesta ilman tuloa, mutta eläimet on ruokittava koko ajan, Chamberlain pohtii.

Lampaiden määrä on vähentynyt juuri alle 30 miljoonaan ja laskun ennustetaan jatkuvan, mutta taantuvan.

Lampaanlihalla riittää kysyntää

Sata vuotta Chamberlainin suvun hallussa ollut Norwoodin tila on paikallisesti

harvinaisuus. Tilat vaihtavat omistajaa yleensä tiuhaan.

Peter Chamberlain ei kuitenkaan halua myydä tilaa, eikä ryhtyä maidontuottajaksi. Hän uskoo lammastalouden mahdollisuuksiin maassa jatkosakin. ”Markkinatilanne maailmalla on hyvä, koska lampaat vähenevät muualla ja täällä niitä on hyvä kasvattaa.”

Hän muistuttaa kuitenkin, ettei lampaanlihan hintaa pidä erikoistuotteenakaan nostaa liikaa, sillä silloin sitä lakataan käyttämästä.

Kaikki teurastus halalia

Chamberlain pitää uusiseelantilaista tuotantoa varsin luonnonmukaisena, sillä se perustuu lähes kokonaan laitumeen, eikä karitsoja tarvitse yleensä lääkittää tai madottaa lainkaan.

Teurastamojen vaatimukset kasvatukselle ovat maalle elintärkeän viennin takia tiukat. Vain viidennes karitsanlihasta kulutetaan Uudessa-Seelannissa.

Viennin vuoksi kaikki teurastus on nykyään halal-hyväksyttyä ja teu-

Tasamaan laidun on nykyisin lampaiden käytössä harvinaisuus. ”Tällaiset maat ovat siirtyneet paljolti maitotiloille”, lampuri Peter Chamberlain kertoo. Norwoodin tilalla viljellään myös viljaa ja laitumet ovat osa viljelykiertoa.

rastajina työskentelee vain muslimeja. Halalin kasvavaan kysyntään maailmalla herättiin Uudessa-Seelannissa jo 20 vuotta sitten. Teurastuksiin on kehitetty sähkötaintutuslaite, joka tainnuttaa lampaan ja vie kivun tunteen, mutta eläin menehtyy veren hukkaan, kuten halalissa vaaditaan.

Uuden-Seelannin tärkeät kauppakumppanit Malesia ja Indonesia hyväksyivät menetelmän nopeasti, mutta osalla muslimimaista hyväksyntä kesti pidempään.

Maailmassa on nyt noin 1,6 biljoonaa muslimia, ja määrän odotetaan kasvavan 2,2:een vuoteen 2030 mennessä.

Kastelulaitteet ovat tavallinen näky Uuden-Seelannin Eteläsaarella, jota kuivuus on vaivannut jo pitkään.

ESA ANTTAS

Keritsemiskoneiden huolto
Terien teroitus

Puh. 040 524 9629
Lyötiläntie 449, 47540 LYÖTTILÄ

Lammasmaailma

Tunne tilasi – varmista laatua

Palvelut

- Eläinlääkärin th-käynnit
- Sisäloistorjunta
- Tiineysneuvonta
- Ongelmatilanteiden selvitykset
- Laadunvarmistusohjelma

Tilaukset: lammasmaailma.fi

Lammasmaailma Oy
Metsälammentie 20, 34130 Ylinen, info@lammasmaailma.fi
Lammaslääkäri: puh. 0600 306 627 (maksullinen)

Maineensa veroinen texel tuottaa laatukaritsoita

Texel on alun perin kotoisin Hollannista. Rotua alettiin kehittää 1900-luvun alkupuolella risteyttämällä useita englantilaisia rotuja, kuten Lincoln, Leicester ja Wensdaylay. Kun risteytykset eivät enää täyttäneet vaatimuksia, osa kasvattajista alkoi kehittää omanlaisia lampaita. Tuloksena oli kookas, nopeasti kasvava, erittäin lihaksikas, vähärasvainen ja tuottelias lammas, texel.

Teksti ja kuvat **Sarita Mikkonen**

Texelistä on tullut runsaan satavuotisen historiansa aikana yksi maailman suosituimmista lammastroduista. Rotu sopii niin puhtasrotujalostukseen kuin risteytystuotantoon. Texel tuo risteytyskatraaseen lihakkuutta ja vähärasvaisuutta, se parantaa ruho-ominaisuuksia erinomaisesti. Teurastamot arvostavat texelin ruhonlaatua.

Tehokas rehunkäyttäjä

Texel-uuhi on erittäin hyvä emo, se kasvattaa helposti 2 karitsaa. Rodun keskisikiävyys on 1,7 karitsaa/uuhi. Karitsat ovat syntyessään noin 5–6 kiloisia ja erittäin elinvoimaisia, kuolleisuus todella pieni. Karitsoiden kasvu on nopeaa, parhaimmista saadaan teurasryhmiä jo neljän kuukauden ikäisinä. Jalostustavoitteina on nostaa sikiävyyttä, parantaa lihakkuutta ja pitää rotu edelleenkin terverakenteisena.

Texel on erittäin hyvä rehunkäyttäjä, uuhet pärjäävät pienellä väki-

rehulisällä tai jopa kokonaan ilman, mutta silloin ruokinta perustuu erittäin hyvään karkearehuun (analyysit) ja hyvin viljeltyihin laitumiin. Pyhällä hengellä se ei texelkään kasva. Vanhoilla korsiintuneilla laitumilla tai luonnonlaitumilla ei päästä kunnon tuotoksiin, eikä tällaiset laitumet sovi imettäville emoille, eikä kasvaville karitsoille, mutta joutilaille eläimille hyvin. Joutilaat uuhet ja pässit soveltuvat mainiosti maisemanhoitotöihin. Texel sopii erinomaisesti myös luomuun.

Keinosiemennys mullisti mahdollisuudet

Texel tuotiin Suomeen Ruotsista vuosina 1968–69. Sitten texel on saavuttanut vankan jalansijan Suomen lammastaloudessa. On suuria puhtasrotutiloja, jotka keskittyvät teuraskasvatukseen, pienempiä jalostukseen keskittyneitä tiloja ja risteytystiloja, joissa texel on mukana joko risteytysuuhissa tai terminaalipässeinä. 2000-luvulla tuotiin useita pässejä

”Texelille tunnuksenomaista on lihaksikkaat paistit, joita kutsutaan myös pussihousuiksi sekä vahva selkä.”

Tanskasta, näillä saatiin rotuun uutta potkua ja lihakkuutta ja siirryttiin iso harppaus eteenpäin.

Texel elää nyt Suomessa suuressa muutoksen aallossa, on saatu keinosiemennykset käyntiin ja uutta verta texel-katralisiin englantilaisella tuontispermalla ja pässiaseman omien hollantilaisien pässien spermalla. Rotuun saadaan uusia linjoja ja näin vältämme sukusiittoisuuden, lihakkuutta ja raamikasta ulkonäköä unohtamatta. Englantilainen-tyyppi tuo kokoa ja näköä, erittäin vahvaa luustoa ja hyvää lihakkuutta, hollantilainen tyyppi pienempää taloudellisempaa kokoa ja erinomaista lihakkuutta, hyvillä kinnerkulmilla. Näitä sopivasti yhdistelemällä omiin texel-linjoihin on odotettavissa entistä tuotteliaampi texel.

Texelissä ei sovi unohtaa taljoja ja villaa. Taljoilla on hyvä myyntiarvo. Isot, kestävät ja paksut taljat ovat kysyttyä tavaraa. Villa myydään kehräämöihin ja siitä teetetään myös lankaa, myös myyntiin.

RAAMIKAS JA SARVETON

Texel on kookas ja raameiltaan näyttävä, erittäin lihaksikas ja sarveton lammaserotu.

Luonne rauhallinen ja hiljainen. Helppo käsitellä.

Runko on laatikkomainen, tunnuksenomaista on lihaksikkaat paistit, niin sanotut pussihousut. Suora leveä selkä, hyvät vahvat jalat ja riittävä kinnerkulma.

Väritään texel on valkoinen tai blue, sierainten ympäritys on tumma.

Rodunleima on hyvä pää. Pään tulee olla hienon, valkoisen, lyhyen karvan peitossa, joskin usein mustia pilkkuja esiintyy korvien ja silmäluomien iholla. Turvan tulee olla musta, sierainten suuret ja leukojen syvät. Katseen tulee olla rohkea ja hyvin kiinnittyneiden korvien sijaita ”kymmentä vaille kaksi” -asennossa.

Villa rungossa on keskihienoa, lyhyttä ja erittäin tiheää.

Aikuinen pässi painaa noin 90–110kg ja uuhi noin 70–90kg.

Blue Texel

Blue texel on valkoisen texelin värimuunnos. Rakenteeltaan ja muodoltaan ne ovat samanlaisia kuin valkoiset, mutta kantavat resessiivistä "blue"-geeniä. Blue texelillä on musta pää valkoisilla merkeillä ja mustat jalat. Vartalon keskiosa vaihtelee vaaleanharmaasta tummanharmaaseen ja se voi olla myös laikukas. Selkävillan juuresta katsoessa villa on täräksen sininen.

Väriä on ensimmäisen kerran alettu jalostaa Hollannissa 1970-luvulla. 1980-luvulla vietiin ensimmäiset alkiot Isoon-Britanniaan (Millside Farm).

Blue texelin villassa on laaja värikirjo eri harmaan sävyissä. Villa soveltuu hyvin käsittöihin, neuleisiin, mattoihin ja huovutukseen. Karitsanvilla on erittäin arvostettua Brittien saarilla. Taljat ovat erittäin muhkeita ja värikkäitä.

Katja Sihvonen

Kuvat: Amanda Virtanen

Blue texeleissä on laaja värikirjo eri harmaan sävyissä. Villa soveltuu myös käsittöihin.

Lammas- ja vuohikerhot

1. Etelä-Karjalan Lammaskerho r.y.
pj. Heli Kärrä, puh. 045 349 9399, heli.karna@gmail.com,
ekarjalanlammaskerho@gmail.com, www.facebook.com/ekar-
jalanlammaskerho ja www.lammaskerho.yhdistysavain.fi
2. Etelä-Pohjanmaan Lammaskerho r.y.
siht. ja rahastonhoit. Sanni Parkkinen, puh. 040 717 7116,
Kirkkotie 24, 66340 Sarvijoki, sanniparkkinen@gmail.com
4. Keski-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Leila Niemelä, Niemeläntie 41, 68230 Lohtaja,
puh. 040 570 1599
5. Keski-Suomen Lampurit
siht. Sirpa Tyrväinen, Koivuniementie 90, 51260 Tahkomäki,
puh. 0500 544 084
6. Kymenlaakson Lampurit
puh.joht. Viivi Soimes, Alasranta 12, 46930 Huruksela,
puh. 040 777 7428, viivi.soimes@hotmail.com,
siht. Päivi Väinölä, Metsäläntie 542a, 47450 Perheniemi,
puh. 040 588 5259, paivi.vainola@pp1.inet.fi
7. Lapin Lampurit r.y.
siht. Petri Leinonen, Mälikierintie 9, 95520 Tornio,
puh. 040 581 8477, petri.leinonen@elomestari.fi,
8. Pirkanmaan Lammaskerho
puh.joht. Jan Suttle, Vuohelantie 34, 38250 Roismala,
puh. 0500 820 243
9. Pohjois-Pohjanmaan Lammaskerho
siht. Risto Hänninen, Rautionmäentie 56, 92220 Piehinki,
puh. 040 558 5421
10. Pohjois-Karjalan Lampurit
siht. Eila Pennanen, puh. 050 361 4144, pk.lampurit@gmail.com
11. Pohjois-Savon Lammaskerho/LF-team
siht. Annika Ruotsalainen, Pielavedentie 1313, 73640 Heinäkylä,
puh. 050 544 4015, koivupihantila@gmail.com
12. Satakunnan Lammaskerho
siht. Hanna-Leena Juhola, Taipaleentie 73, 27150 Eurajoki,
puh. 044 3124 272, www.satakunnanlammaskerho.netisivu.org
13. Skärgårdens Fårklubb
siht. Bianca Norrman, Sommarö, 21660 Nagu, puh. 02 465 5181
14. Suur-Savon Lampurit r.y.
puh.joht. Susanna Nuutinen, Putkisalontie 172, 58900 Rantasalmi,
puh. 050 340 5130
15. Uudenmaan Lampurit r.y. – Nylands Fårfarmare r.f.
siht. Mikko Näri, Kabbörentie 393, 07750 Isnäs,
puh. 019 634 446 tai 040 707 5194
16. Varsinais-Suomen Lammaskerho
siht. Katri Mäki, Nihtimäentie 75, 32200 Loimaa,
puh. 040 749 6721, katri.maki@pp1.inet.fi
17. Ålands Fåravelsförening r.f.
siht. Cecilia Persson, 22240 Hammarland, tel. 045 7523 0723
18. Österbottens svenska fårförening r.f.
siht. Magnus Berg, Nedranvägen 29, 66840 Pensala,
tel. 040 545 7826, sofie.berg@yahoo.se
19. Suomen Vuohiyhdistys r.y.
siht. Marita Ollila, Saarenpääntie 32, 61350 Huissi
puh. 050 339 0401, marita.ollila@netikka.fi

Aidan toiselta puolen – lammasaiheisia kuulumisia maailmalta

Palstalle kootaan lammas- ja vuohiaiheisia uutisia ja kuulumisia ulkomaisista lähteistä.

Koonnut **Terhi Torikka**

AUSTRALIA TYYTYVÄINEN VIENNIN PIRISTYMISEEN

Australian kotieläintuottajat ovat tyytyväisiä viennin kasvuun tänä ja viime vuonna.

Menekin paranemisen uskotaan johtuvan siitä, maan kotieläintuotanto mielletään maailmalla laadukkaaksi ja sen tiedetään täyttävän eläinten hyvinvointivaatimukset.

Kasvua on tapahtunut etenkin elävien eläinten viennissä. Vuosina 2014–2015 eläviä lampaita vietiin maasta 2,18 miljoonaa, mikä on yhdeksän prosenttia enemmän kuin vuosina 2013–2014.

Eniten lampaita vietiin Lähi-itään, siellä etenkin Kuwaitiin.

Myös elävien vuohien vienti kasvoi. Kasvua oli 12 prosenttia vuosista 2013–2014. Vuohia vietiin 90 950 vuosina 2014–2015. Vuohien suurin ostaja oli Malesia, jonne myytiin peräti 97 elävistä vuohista.

TheSheepsite.com 11/15

Kuva: Terhi Torikka

VILLAN HINNASSA AALTOILUA

Villan hinta maailman markkinoilla on vaihdellut poikkeuksellisen paljon tänä vuonna.

Suurin syy vaihteluun on Kiinan talouden kasvun hiipuminen, mikä saa muut maat varovaisiksi. Kiina on suuri villan ostaja ja villatuotteiden viejä. Maan villan ostomäärät ovat pysyneet ennallaan, mutta villatuotteiden vienti on laskenut rajusti.

Villan tuonti Eurooppaan on vähentynyt tänä vuonna noin kuusi prosenttia.

Markkinatilanteen seurauksena villan hinta on kääntynyt kevään nousun jälkeen laskuun kaikkialla.

Ensi vuonna villan määrän maailman markkinoilla ennustetaan laskevan, koska lampaiden määrä Australiassa ja Uudessa-Seelannissa on laskussa.

Wool Journal 9/15

RANSKASTA LÖYTYI LISÄÄ SINIKIELITAUTIA

Lähes 3 000 naudan ja satojen lampaiden epäillään saaneen sinikielitauditartunnan Ranskan keskiosassa.

Tutkimuksilla varmistettuja tapauksia oli marraskuun puolivälissä 15, yhtä monelta eri tilalta. Taudin leviämistä pyritään kontrolloimaan tilojen välistä liikennettä kontrolloimalla ja rokottamalla.

TheSheepsite.com 11/15

BRITANNISSA VAROITUS VÄHÄSTÄ VALKUAISESTA SÄILÖREHUSSA

Säilörehunäytteitä tutkiva SAC consulting on antanut Isossa-Britanniassa varoituksen säilörehun liian matalasta valkuaispitoisuudesta.

Tutkittujen näytteiden valkuaispitoisuus on ollut hälyttävän alhainen, minkä pelätään olevan vaaraksi lampaille ja naudoilta. Puolessa näytteistä valkuaisten osuus rehusta on ollut alle 10 prosenttia.

Varoituksen mukaan eläimet saattavat hitaasti nälkiintyä, vaikka ne näyttäisivät kylläisiltä.

TheSheepsite.com 11/15

BETONIESTEKIN ON LAMMAS

Parin vuoden takaisista maanjäristyksistä vähitellen toipuvan uusiseelantilainen Christchurchin kaupunkikuva on yhdistelmä raunoita, keskeneräistä rakentamista ja erikoisia ratkaisuja. Katedraalin korjaus on kesken, mutta käytössä on pahvinen. Ostoskeskus on tehty värikkäistä varastokonteista.

Lammasihmisen silmään hauskin yksityiskohta ovat betoniporsaat. Ne nimittäin ovat – tietysti – lampaita. Värikkäät raidalliset liikenne-esteet on suunniteltu Saksassa ja valmistettu Uudessa-Seelannissa.

Ne ovat hyvin suosittuja kaupunkilaisten keskuudessa. Infotaulun mukaan kaiken ikäiset tykkäävät istua niiden päällä, jutella niille ja silitellä lampaita, joita ei tarvitse ruokkia, keritä eikä käyttää eläinlääkärissä.

Kuva: Terhi Torikka

Texeleitä tutkimassa Hollannissa

Texel-jalostuksen tuoreimmissa painotuksissa extreme-lihakkuus on väistynyt käyttöominaisuuksien, karitsatuotoksen ja terveyden taakse, havaitsivat syksyn opintomatkalaiset Hollannissa.

Teksti **Mikko Ranta**, Huitin Holstein
Kuvat **Katja Sihvonen** ja **Sanna Lehto**

Elokuussa 2015 matkusti ryhmä texel-kasvattajia kohti Hollannin lammapiirejä. Siellä ensimmäinen kohde oli lampaisiin erikoistunut teurastamo Lithissä. Kaikki siellä teurastettu liha soveltuu myös muslimeille, sillä Hollanti on sertifioinut tainnutuksen ja verenlaskun halal-vaatimukset huomioon ottaen.

Kylmävarastossa ruhoista erotti selvästi risteytyksen ja puhtasrotuisen texelin. Texelit ovat yleensä luokkaa S ja E, risteytykset taas enimmäkseen R ja O. Keväisin teurastamolle tulee myyntiin myös maidolla juotettua karitsaa, josta maksetaan tuottajille 8 euroa kilolta.

Teurastamolta myydään lihaa myös suoraan asiakkaille palvelumyyntinä: yksi työntekijä leikkasi ja jauhoi sekä paloitteli ruhoista sopivia osia suoraan kuluttajille. Teurastamo teki myös runsaasti raakamakaroita ja erilaisia salsik-tyyppisiä grillituotteita.

Avoimuus ja ketjun läpinäkyvyys näkyivät selvästi. Tuntui ettei tarvittu

Texel-ruhoja. Teurastamolta myydään lihaa myös suoraan asiakkaille palvelumyyntinä.

vartijoita ja aitoja, vaan kaikki oli avointa. Luulen, ettei tuohon teurastamoon tarvitse piilottaa kameroita...

Lampaat puhdistavat lehmien laitumia

Tilakäyntikohteissa selvisi, että monella lampurilla on muutama uuhitalon vieressä ja osa vuokralaitumilla. Ruoho on lyhyttä raiheinää ja laitumet siistejä.

Talvella joutilaat uuhet viedään maitotiloilta vuokratuille pelloille suoritamaan puhdistussyöntiä. Kotiin jää pikkulaitumille osa sekä pässit. Karitsoinnin lähestyessä uuhet tuodaan taas lampolaan.

Näyttely tärkeä kohtaamispaikka

Hollannin itäosan, Gelderdalin, näyttely Didamissa on lampureille tärkeä kohtaamispaikka. Eläimiä oli tuotu paikalle runsaasti, mukana oli sekä valkoista texeliä että blue texeliä.

Kaksi kehää oli koko ajan käytössä ja niissä kisasivat yksittäiset eläimet.

Mielenkiintoisinta oli uuhien kilpailu, jossa kaikki kilpailevat uuhet laskettiin kehään, mistä josta tuomarikolleegio poisti eläimiä yksitellen. Jäljelle jääneet uuhet asetettiin riviin ja tuomarit valitsivat voittajan. Eri tilojen eläimet olivat sekamelskassa keskenään.

Grillikausi tärkeä sesonki

Martin van Akenin tilalla tarjottiin herkullinen lammasbarbeque erilaisista texel-tuotteista. Juuri grillikausi on Hollannissa suosittu lampaanlihan käyttökausi.

Matkan trendinä huomasimme nyt olevan suunnan pois extreme-lihaksikkuudesta. Käyttöominaisuudet, kuten karitsatuotos ja terveys ovat nyt jalostuksen kohteena. Oli hyvä ja opettavainen käydä tutustumassa Hollannin lammastalouteen ja uskon keväällä taas retkueen suuntaavan kohti Alankomaita.

”Matkan trendinä huomasimme nyt olevan suunnan pois extreme-lihaksikkuudesta. Käyttöominaisuudet, kuten karitsatuotos ja terveys ovat nyt jalostuksen kohteena.”

FAKTA HOLLANNIN TEXELISTÄ:

- Keskimääräinen teurastusikä: 168 päivää
- Keskimääräinen päiväkasvu: 225 g
- Syntymäpaino: 4 kg
- Uuhien keskimääräinen paino: 70-75 kg
- Teurasprosentti: 55-60 %
- Luokituksestaan: S, E, U
- Täysikasvuisen uuhien keskimääräinen vuonuekoko: 1,95
- Vientiin vuosittain yli 600 000 karitsaa

FAKTA HOLLANNIN LAMMASTALOUDESTA:

- Lammastiloja: 20 000
- Eläinmäärä: arviolta 1,5 miljoonaa
- Keskimääräinen uuhiluku tilalla: 75
- Suuret tilat: 300 uuhia
- Rotujakauma: 70 % texeleitä, 25% risteytyksiä, 5% muita rotuja
- Lampaat usein sivuelinkeinona maitotiloilla
- Päätuotteena liha

Rotunäyttelyssä kisasi sekä valkoisia että blue-texeleitä.

Huolellisen lampurin hallittua riskinottoa – uusia oxford downin pässilinjjoja Latviasta

Suomen oxford down-populaatioon saatiin kipeästi kaivattua uutta verta. Tuonti on aina riski, jossa kasvattaja joutuu puntaroi-
maan tautipaineen minimoinnin ja katraan kehittämisen välillä. *Outi Sirolalle* uuden eläinai-
neksen hankkiminen on itsestään selvää. Tänä syksynä Sirolaan tuotiin kaksi pässiä Latviasta.

Teksti **Kirsi Vertainen**
Kuvat **Outi Sirola**

Oxford downien maltillinen noususuhdanne jatkuu. Eng-
lannissa, rodun kotimaassa ”oksit” on siirretty riskikategoriasta vähemmistörotujen joukkoon tämän vuoden alussa. Rekisteröityjen uu-
hien määrä on siellä ylittänyt 1 500 yksilön rajan, joten rotua ei pidetä enää uhanalaisena. Myös Suomessa tarkkailussa olevien oxford downien määrät ovat hienoisessa nousussa, karitsoineiden uuhien lukumäärä on kivunnut päälle kolmensadan. Se ei kuitenkaan ole vielä tae rodun säily-
miselle elinvoimaisena. Tämän tietää yli 20 vuotta rotua kasvattanut Outi Sirola Tohmajärveltä. Weblampaan tulo lammaskentälle vuonna 2012 toi mukanaan paljon mahdollisuuksia sukulaisuustarkistuksineen, mutta myös karun todellisuuden: Suomen oxford down- populaatio kaipasi kipeästi uutta verta, jota ilman rodun kasvattaminen pitkäjänteisesti olisi mahdotonta.

Juuri rodun elinvoimaisuus on yksi Sirolan tilan jalostustyön kulmakivistä, mutta sitä on myös eläinten huolellinen hoito ja eläintautien välttäminen. Kasvattaja, joka tuo katraaseensa elävää jalostusainesta Suomen rajojen ulkopuolelta, ottaa tietoisesti riskin. Toisaalta taas eristäytyminen ja kon-

Kuljetukseen käytetty pakettiauto on hyväksytty pitkiin kuljetuksiin.

ELÄVIEN ELÄINTEN SISÄMARKKINAKAUPPA

(Kun elävä eläin siirretään toisesta EU:n jäsenmaasta tai Sveitsistä ja Norjasta Suomeen)

Lainsäädäntö eli EU:n eläinlajikohtaiset säädökset, joita siirroissa on noudatettava, www.evira.fi

- Rekisteröityminen tuojaksi (maksullinen toimenpide, 3 vuotta voimassa).
- Rekisteröityminen TRACES- järjestelmään.
- Terveystodistus virkaeläinlääkäriltä lähtömaassa.
- Ohjeet sinikielitaudin ja TSE:n varalta.
- Ohjeet vapaaehtoisesta terveysvalvonnasta koskien MV:naa ja CAE:ta.
- Siirrettävän eläimen polveutumistodistus ja merkitseminen myös elektronisella merkillä tavanomaisten lisäksi. Merkeissä oltava alkuperämaan tunnus.

Lähtömaan mahdolliset epidemiat, www.mmm.fi

Riskiperusteiset lisäykset eläinten maahantuontiin ja sisämarkkinakauppaan, www.ett.fi

- Myös karanteeni- ja tautisulku- ohjeet.

Eläinten kuljettamista koskeva lainsäädäntö, www.avi.fi

- Kuljettajalupa.
- Ajoneuvon rekisteröinti pitkille matkoille, gps- ja hälytysjärjestelmät.
- Reittisuunnitelma, mikäli matka kestää yli 8 tuntia.
- Ajoneuvon desinfiointi hyväksytyssä desinfiointipaikassa.

Karanteenirakennus ei ole muuten eläinkäytössä, karsinan ympärille rakennettiin turva-aita (mm. paimenkoiran takia) ja turva-aidan portille tautisulku, jossa vaatteet yms. varusteet vaihdetaan. Karanteenin pituus oli hiukan yli kuukausi.

taktien välttäminen auttaa ehkä torjumaan tautipainetta, mutta näivettää katrasta geneettisesti. Kasvattaja joutuu siis puntaroimaan näiden kahden asian välillä.

Tuttu kauppakumppani helpottaa

Muutamat seikat auttavat eläinkaudon onnistumisessa. Ensimmäinen on luottamus myyjätilan ja ostajan välillä. Sirolan tila on tehnyt jo pitkään yhteistyötä puolin ja toisin latvialaisen SIA Mikaitas- tilan kanssa. Edellisen

kerran eläviä eläimiä haettiin Latviasta vuonna 2012 ja tänä vuonna kuljetusauton nokka kääntyi jälleen samaan suuntaan. Eläinten ostamista helpottaa, kun molempien tilojen toimintatavat ovat toiselle osapuolelle tuttuja ja siltä osin kahden pässin hakeminen elo-syyskuun vaihteessa sujui kivuttomasti. Toinen tuodusta nuorista päseistä on saksalaista ja toinen englantilaista sukujuurta, joten uusi eläinaines mahdollistaa taas järkevän kasvatustyön muutamiksi vuosiksi eteenpäin.

KÄÄNNÄ

LAMMASVAAKA

Helppo käyttää, myös yksinpunnitus.
Monipuolinen tiedonsaanti.
Myös edullinen vuokrausvaihtoehto.

**Kysy
tarjous!**

VAAKATALO OY
SCALESHOUSE

Vaakatalo Oy, Lukinkatu 10, 33580 Tampere
puh. 020 73 51 500, info@vaakatalo.com, www.vaakatalo.com

MAAN PARHAISTA ANTIMISTA

Täydennä kotoisia rehuja

Lammas-Tähti

Tasapainoinen kaurapitoinen täysrehu Lammas-Tähti sopii säilörehu-, kuivaheinä- ja laidunruokintaan. Se käy sekä uuhille, pässeille että karitsoille. Tuote sisältää molybdeenä, joka ehkäisee kuparin kasautumista kudoksiin.

Saatavana:

40 kg:n säkeissä, 960 kg:n lavoissa ja irtona

Raekoko:

säkeissä: 3 mm
irtona: 4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Lammas-Tähti Kivennäinen

Rakeinen Lammas-Tähti Kivennäinen sisältää runsaasti lampaan tarvitsemia kivennäisiä, hivenaineita ja vitamiineja. Se sopii täydentämään kaikenikäisten lampaiden ruokintaa ympärivuotisesti.

Saatavana:

25 kg:n säkeissä, 500 kg:n lavoissa

Raekoko:

4,5 mm

HUOM! Ei lisättyä kuparia.

Saatavana myös luomulammasrehut!

KINNUSEN
**TÄHTI
REHUT**
★★★

Murrontie 2
91600 Utajärvi
p. 08 514 4700
www.kinnusenmylly.fi

ETT auttaa turvallisessa tuonnissa

Outi Sirolan mielestä hyvä keino riskien hallinnassa on myös valmistautuminen kauppaan mahdollisimman huolellisesti etukäteen. Yllätyksiä sattuu vähemmän, kun ajoissa selvittää kauppaan liittyvät lait ja säädökset, hoitaa lupa-asiat ja byrokratian kuntoon, varmistaa kuljetuksen sujuvuuden, järjestää puitteet kotona karanteenille valmiiksi ja ennen kaikkea kuuntelee ohjeita. Eläinkauppaa koskeva lainsäädäntö löytyy Eviran sivuilta. Siellä eläintuonnista käytetään nimitystä ”sisämarkkinakauppa”, kun se tapahtuu toisesta EU:n jäsenmaasta tai Sveitsistä ja Norjasta. Kauppaa koskevaa eläinlajikohtaista lainsäädäntöä on yhtenäistetty ja se on voimassa samansisältöisenä kaikissa EU-maissa. Lainsäädäntö on minimi, jonka ehdot tulee täyttää. Outi Sirola kuitenkin suosittelee, ettei tydy tähän, vaan on yhteydessä myös ETT:hen eli Eläinten terveys ry:hyn, mikäli on aikeissa tuoda elävää jalostusainesta Suomeen. ETT ei ole viranomaistaho, mutta sen ohjeistusta voi noudattaa vapaaehtoisesti. ETT antaa ohjeita esimerkiksi madotuksista sekä lähtö- että tulomaassa, salmonella-kokeista ja verikokeista ja myös karanteenin ja tautisulun järjestämisestä. ETT auttaa myös niissä tapauksissa, joissa kaikki ei menekään toivotusti ja uusien lampaiden mukana saadaan tilalle tuliaisina saneerattava eläintauti.

Saattaa olla työlästä löytää maailmalta yhteistyökumppani, joka on valmis sitoutumaan myös ETT:n suosituksiin, sillä niille ei ole lakisääteistä perustaa, mutta siitäkin huolimatta oman katraan turvallisuutta ei kannata uhrata. Uuden eläinaineksen hankinnassa on taattava sekä siirrettävien eläinten hyvinvointi, että oman katraan terveys, Outi huomauttaa.

Kuukauden karanteeni

Eläimiä maahantuovan on muistettava myös eläinkuljetuksiin liittyvä lainsäädäntö ja viimeisenä mutta ei vähäisimpänä asiana karanteenin järjestäminen valmiiksi uusille jalostuseläimille. Outi Sirola ratkaisi karanteenin ja tautisulun omalla tilalla siten, että uudet pääsivät sijoitettiin rakennukseen, jossa ei koskaan muulloin pidetä tilan lampaita. Karanteenin aikainen hoitovastuu oli jaettu niin, että uusista päseistä huolehtiva henkilö oli mahdollisimman vähän tekemisissä oman katraaseen kuuluvien eläinten kanssa. Karanteenissa ollessaan pääsivät vielä madotettiin, niistä otettiin salmonella näytteet ja tutkittiin verikokein muun muassa Border disease ja Q-kuume. Kuukauden kuluttua, kun kaikki näytteet olivat puhtaat, tautisulku voitiin purkaa ja uudet pääsivät töihin.

OSTETAAN

karitsaa / lammasta ympäri Suomen

Hyvään hintaan!

Luomuhyväksyntä

puh. 010 229 1021, Orimattila

www.vainionteurastamo.fi

Retronik-lammaskalusteet

- pyöröpaalihäkit
- käsittelyaidat
- hoito-/karitsaportit
- eläinportit
- laidunkatokset
- uimuri juomakupit + suojaakaaret
- rännityslaitteet ja stopparit
- 2-tiejakajat
- ruokintakourut muovi ja metalli

*Tilaa ennakoon
lislalmen lammaspäiville aidat ym.
Säästät rahdeissa!*

Retronik Ky

Raija 040 7022 162
Reino 050 521 0082
rareko105@gmail.com

Laadukkaat lammastarvikkeet ja ym. maataloustarvikkeet edullisesti

- lammasvaa'at ja -kääntäjät
- aitaelementit ja rännitys
- paali- ja heinähäkit
- ruokintakaukalot
- juomakupit
- paljon pientarvikkeita mm. karitsointi, astutus, hoito
- maatilatarvikkeet mm. desinfiointi, ovi-verhot, rehukäräyt, valvontakamerat
- lammas bolukset
- kyllästetyt aitatolpat
- muovitolpat
- aita verkot
- HT teräslangat
- aitanauhat, -köydet
- eristimet, kahvat ym. aitaustarvikkeet
- sähköpaimenet
- koiratarhat
- kanaverkot

Suomalaisen farmarin verkkokauppa
kotilammas.suomalainenverkkokauppa.fi
Satulamäen Kotilammas, Suonenjoki puh. 040 822 6817

REHU-ÄSSÄ OY

- **LAMMASKIVENNÄISIÄ**
myös luomutuotantoon hyväksytyt.
- **NUOLUKIVET**
myös luomutuotantoon hyväksytyt.

POHJANMAAN REHU-ÄSSÄ OY

PUH: 06 344 4433

FAX: 06 344 4432

email: rehuassa@qnet.fi

Ammattilaisen valinta! Lampaiden kerintään ja sorkkien hoitoon

Huolto- ja teroituspalvelut

Huolto- ja teroituspalvelut
kerintäkoneille ja
tarvikkeille!

Rantsilta kaikki
tuotteet helposti
ja vaivattomasti
kotiovellesi!

Aesculap-trimmereiden yli 100 vuoden historia takaa tarkkuuden ja laadun. Nämä leikkurit on suunniteltu kestämaan päivittäistä työskentelyä ja ammattilaisten kovaa käyttöä.

Felcon sorkkasakset on suunniteltu yhteistyössä lammasta- ja vuohikasvattajien kanssa! Erinomainen leikkuutehokkuus ja ergonominen muotoilu.

rantsi

Rantsi, Honkasaarentie 98, 32200 LOIMAA, Finland - puh. 040-8355233 www.rantsi.fi - janne.makelainen@rantsi.fi

Joulutontun huovutus

Ohje ja kuvat **Pirtin Kehräämö**

1. Alusta pohjan huovutusta neulamalla villaa kevyesti kartion muotoiseksi karkeammalla huovutusneulalla.

2. Hiero lämpimällä vedellä ja esim. Marseille-saippualla kunnes pohja on tasainen ja tiivis.

3. Huuhte huopunut pohja kylmällä vedellä, muotoile ja anna kuivua.

4. Neulaa punaista villaa kevyesti huovutus-alustan päällä. Käännä alareuna kaksinkerroin siistiksi hatun reunaksi

5. Neulaa punainen villa pohjaan kiinni tontulle hatuksi.

6. Neulaa ihonväristä villaa tontulle naamaksi.

7. Neulaa vihreää villaa ensin huovutus-alustan päällä. Neulaa pohjaan kiinni.

8. Tee ihonvärisestä villasta tontulle pyöreä nenä. Jätä "häntätupsu" sen kiinnittämiseen.

9. Kiinnitä nenä tontun naamaan neulaamalla jätetty tupsu tasaisesti.

10. Neulaa hatun reunaan punainen villakaistale lieriksi.

11. Kiinnitä parta naaman ympärille.

12. Viimeistele tonttu hienommalla huovutusneulalla.

Hahtuvatossut

Ohje ja kuvat **Pirtin Kehräämö**

Koko 38 (44)

Tarvikkeet

Pirtin Kehräämön hahtuvakiekkko, n. 85 (100)g sukkapuikot 6,0mm(löyhä neulos huovuttuu paremmin)

Varsi

Luo 44 (48) silmukkaa pyöröneuleeksi neljälle puikolle. Neulo ensimmäinen krs nurin. Neulo sitten 14 krs sileää neuletta.

Kantapää

Neulo ensimmäisen puikon silmukat neljannen puikon silmukoiden kanssa samalle puikolle = 22 (24)s. Aloita kantalapun neulominen näillä silmukoilla (2. ja 3. puikon silmukat jäävät lepäämään): käännä työ, nosta ensimmäinen s neulomatta puikolle ja neulo loput s nurin. Käännä työ, nosta ensimmäinen s neulomatta ja neulo loput s oikein. Jatka näin, kunnes kantalappu on 22 (24)krs korkea.

Aloita kantalapun kääntäminen työn nurjalla puolella. Nosta ensimmäinen s neulomatta puikolle, neulo nurin 13 (14)s. *Neulo 2s nurin yhteen. Käännä työ. Nosta ensimmäinen s neulomatta puikolle ja neulo 6s oikein. Tee ylivetokavennus (nosta yksi s neulomatta oikein, neulo 1s, vedä nostettu silmukka neulotun yli). Käännä työ. Nosta ensimmäinen s neulomatta ja neulo 6s nurin ja 2s nurin yhteen. * Toista tätä, kunnes jäljelle jäävät keskellä olevat 8s.

Kiilakavennus Poimi kantapään sivuista kummaltakin puolelta 12 (13)s. Jaa kantapään 8s kummallekin puikolle = puikoilla 16 (17)s. Neulo oikein välikerros jokaisella 4:llä puikolla. Kavenna ylimääräiset silmukat ilman välikerroksia, 1. puikon lopussa 2s oikein yhteen ja 4. puikon alussa ylivetokavennus. Jatka näin kunnes jokaisella puikolla on 11 (12)s.

Jalkaterä

Neulo sileää niin pitkään kunnes koko työn pituus kantapäästä puikkoihin on 26 (30)cm.

Kärkikavennus

Neulo 1. ja 3. puikon alussa silmukat oikein niin pitkälle, kunnes puikolla on 3s jäljellä, tee ylivetokavennus ja neulo viimeinen silmukka oikein. Neulo 2. ja 4. puikon alussa 1s oikein, 2s oikein yhteen ja loput normaalisti oikein. Neulo jokaisen kavennuskerroksen jälkeen yksi välikerros. Kavenna kärkeä, kunnes jokaisella puikolla on 3s jäljellä. Vedä lanka silmukoiden läpi ja päättele langat.

Vanutus

Huovutus tapahtuu pesukoneessa 40° (tai 60° riippuen pesukoneesta), linkous 1200 kierrosta/min. Lisää pyykinpesuainetta ja esim. farkut koneeseen.

Huovutuksen jälkeen tossut kannat-

taa heti muotoilla laittamalla ne jalkaan. Jos tossut eivät ole tarpeeksi napakat, voit vielä huovuttaa käsin esim. Mäntysuopatai Marseille-saippuavedellä.

Hoito

Käsinpesu villalle tarkoitetulla pesuaineella 30°C vedessä, kuivatus vaakatasossa.

Tiedustelut Pirtin Kehräämö Oy
puh. 010 617 3030
kehraamo@pirtinkehraamo.

12 faktaa villasta

Chicagolainen bloggaaja *Kathy Mathews* on kiinnostunut taannoin villasta ja koonnut blogiinsa faktatietoa siitä mielenkiintoista faktatietoa siitä, sopivasti pilke silmäkulmassa.

Vapaa käännös **Terhi Torikka**

Määritelmä.	Villaa kuvaillaan hienoksi, kiharaksi karvaksi, joka muodostaa lampaan turkin.
Ihmeet.	Silmäni avautuivat the monders of wool -sivustolla: villa on kestävä, se kasvaa lampaalle joka vuosi uudelleen ja sisältää luonnollisen suojan aurinkoa vastaan. Pretty cool!
Lämpö.	Miksi villa on niin lämmintä? Villa ei vangitse lämpöä, mutta eristää. Ja on luonnostaa paloturvallinen. (Pidän villasta koko ajan enemmän)
Muut hyvät puolet.	Niitä on miljoona, kuten rypistymättömyys ja lian hylkiminen.
Villa ei kutita.	(Paitsi jos se sisältää pölyä ja punkkeja)
Villa on ollut sama	kivikaudelta lähtien. Vertaappa polyesteriin..
Koit.	Villavaatteiden suurin vitsaus. Niiden toukat syövät reikiä villavaatteisiin. Niistä pääsee eroon pakastamalla vaatteet sekä käyttämällä mustapippuria ja laventeliöljyä.
Kallista.	Superrikas haluaa maailman hienointa villaa, eikö? Sitä on Andeilla elävän vikunjan villa, jota ei voida tuottaa kaupallisesti tarhaamalla. Villatakki maksaa 21 000 dollaria (lähes 20 000 euroa), mutta on superpehmeä.
Erikoisuudet.	Löysin kuvauksen 10 epätavallisesta villatyyppistä. Uutta tietoa oli qiviutin, eli kesyn myskihärän villa Alaskasta. Se on kahdeksan kertaa tavallista villa lämpimämpää. Muista listalla olivat merino, alpakka, mohair, angora, kashmir ja kameli.
Taide.	Kirjonta on nyt iso juttu.
Sanonnat.	Oma suosikkini on äitini käyttämä "villan kerääminen", joka pohjautuu siihen, miten lapset keräsivät lampaista pensaisiin tarttuneita villatupsuja. Se merkitsee päivähaaveilua tai sitä, ettei keskity asiaan.
Laulut.	Tietysti. Kuka ei muistaisi Maijan karitsaa?

Lehdistön kertomaa lammastaloudesta vuosilta 1970–1975

Lammasyhdistyksen jäsenlehden ohella muutkin lehdet ovat vuosien varrella kirjoittaneet lammastaloudesta. Yhdistyksen toimistossa on säilynyt vanhoja lehtileikkeitä, joita selailtuani olen koonnut niistä havaintoja.

Eino Hautakangas

Vuonna 1970 Maaseudun Tulevaisuudessa kirjoitettiin kokeiluista kuinka lampaiden kiima-aika voidaan keinollisesti rytmittää ja vaadittiin lammaskokeiden saamista ensi tilassa virallisen maataloustutkimuksen piiriin ja lampaanlihalle tavoitehinta naudanlihan tapaan. Lehdessä kerrottiin lypsykarjattomia maatiloja olevan maassamme jo 80 000 ja että Kanadaan on perustettu suomalaisen lampaan jalostusyhdistyksen.

Uusi Suomi -lehdessä oli kirjoitus otsikolla ”Suomi sopisi lammasmaaksi, hintapolitiikka ei rohkaise tuotantoon” ja Kauppa ja koti -lehdessä vastaavasti ”Lampola on liikeyritys”. Islannin kanssa solmittu sopimus lampaanlihan vuosittaisesta tuonnista sai myös huomiota lehdistössä.

Vuonna 1972 kirjoitettiin Karjalous-lehdessä otsikolla ”Kemiallinen keritseminen” ulkomaisista kokeiluista, joissa villavia lampaita määrätyllä kemiallisella aineella käsitellen on saatu villa putoamaan vapaasti.

Maaseudun Tulevaisuudessa kerrottiin maa- ja metsätalousministeriön asettaneen toimikunnan tutkimaan lammastalouden kehittämismahdollisuuksia ja Lampaanjalostusyhdistyksen aloittaneen kokeilut sikojen lihakuuden mittaukseen käytettävän laitteen mahdollista soveltuvuutta lampaiden lihakuuden mittaamiseen.

Satakuntalaisessa Lalli-lehdessä kerrottiin Kokemäellä saavutetun ”maailmanennätys” uuhien 5 kk:n karitsatuotoksessa. Kuuden karitsan elopaino ko. iässä oli yhteensä 270,5 kiloa.

Vuonna 1973 Maaseudun Tulevaisuus -lehdessä kerrottiin, että valtion tilintarkastajat esittivät tehtäväksi selvitys missä määrin lammastalouteen suunnatuilla tukitoimenpiteillä voitaisiin vähentää muiden alojen ylituotantoa. Lehdessä tiedotettiin myös, että uudessa maataloustulolaisissa hyväksyttiin lampaanlihakin tavoitehinnan piiriin. Tuotantopalkkiota kuitenkin maksetaan vielä kuluvana vuonna, koska tavoitehintaa käytännössä 1974 alkaen. Tuotantoavustus eli aluetuki on edelleen voimassa.

Lihantuottaja -lehdessä puolestaan kerrottiin, että Englannissa on ryhdytty kehittämään ns. broilerkaritsatuotantoa. Siihen sopivan eläinaineksen kehittämiseksi on käytetty mm. risteytystä suomenlampaan kanssa.

Vuonna 1974 Maaseudun Tulevaisuudessa kerrottiin tuoreen lampaanlihan loppuneen pääsiäisen aikaan kesken, mutta pakastettua lihaa on edelleen teurastamoiden varastoissa. Samalla vakuutettiin, ettei pakastaminen heikennä lampaanlihan laatua.

Avain-lehdessä kirjoitti opetusneuvos Kerttu Saalasti otsikolla ”Suomalaisen lampaan puolesta” vedoten erityisesti emäntiin, ettei suomalainen lammas vain häviä kotimaastaan. ”Lisätään lampaita ja hoidetaan ne myös”, oli Saalastin loppulause.

Jaana-lehdessäkin innostuttiin puolustamaan lammasta pitkän kirjoituksen muodossa Peksalan kartanosta Halikosta. Kartanon ja maamme suurimman lammaskatraan omistajan *Benjamin Friskin* asiantuntemusta kehuttiin ja häntä nimitettiin lehdessä Suomen lammassuhtinaaksi.

Vuonna 1975 oli Pohjolan Sanomissa otsikolla ”Lampaita Lapista Eestiin” selostus valitsijoiden matkasta Lapin lampoloissa Neuvostoliittoon valinnan yhteydessä. Valitsijat olivat virolaisia ja lampaat valittiin virolaiseen soveltuksiin toimitettavaksi.

Maaseudun Tulevaisuus kertoi entistä isommasta pässikaritsoiden kasvukokeesta Lammastaloussäätiön omistamalla Pirtin tilalla Mikkelin maalaiskunnassa. Tähän yksilötestiin oli kerätty keväällä 130 pässikaritsaa eri puolilta maata.

Kysynnän kasvaessa

HAEMME LAMPUREITA

maamme merkittävimpään, molempia osapuolia tyydyttävään sopimustuotantoon, alueena koko Suomi.

Kannattaa ottaa yhteyttä, Miikka Depner puh. 010 229 1021
tai sähköpostilla miikka.depner@vainionteurastamo.fi

Ammattilainen, tee yhteistyötä ammattilaisen kanssa!

Orivillentie 11, Orimattila
www.vainionteurastamo.fi

Lammas & vuohi

PALVELUKORTTI

- ☐ **Uusi lehtitilaus** 69 €/vuosi
- ☐ **Lehtitilaus ja kannattajajäsenyys** 300 €/vuosi
- ☐ **Perhejäsenyys ilman lehtitilausta** 20 €/vuosi
- ☐ **Osoitteenmuutos**
- ☐ **Tilauksen peruutus**

Lammas & vuohi lehti on alan ammattilaisille suunnattu erikoisjulkaisu, joka ilmestyy viisi kertaa vuodessa. Suomen Lammasyhdistyksen jäsenyys sisältyy Lammas & vuohi -lehden tilaushintoihin.

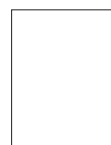
Nimi _____

Osoite _____

Vanha osoite _____

Puhelinnumero _____

Sähköposti _____

Suomen Lammasyhdistys

ProAgria Palvelukeskus

PL 251

01301 Vantaa

Päätoimittaja: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Toimitussihteeri: Terhi Torikka, puh. 040 752 6363, terhi.torikka@gmail.com

Vuohiasiat: Milla Alanco, puh. 040 706 0558, milla.alanco@proagria.fi

Toimituksen osoite: Terhi Torikka, Kuutostie 470, 59130 Koitsanlahti

Ilmoitukset: Pia Parikka, puh. 044 973 7000, pia.parikka@lammasyhdistys.fi

Sähköiset tilaukset:

raili.lindblad@proagria.fi

Juustoportti käyttää noin 30 miljoonaa litraa maitoa vuodessa. Siitä luomumaitoa noin 3 miljoonaa litraa ja vuohenmaitoa noin 1 miljoona litraa.
Liikevaihto yli 40 miljoonaa euroa.

Juustoportti palkittiin kotimaisesta osaamisesta

Suomen suurin vuohenmaidon jalostaja Juustoportti palkittiin lokakuussa Kultainen juustohöylä -palkinnolla. Kiitosta sai perhemeijerin vahva kotimaisuus ja tuotekehitys.

Teksti **Terhi Torikka**
Kuvat **Seija Paananen**

Kultainen juustohöylä -palkinnolla halutaan nostaa esiin suomalaista juusto-osaamista. Palkinnon jakaa Juustopöytä ry.

”Arvostamme sitä, että Juustoportti tuottaa maistuvia suomalaisia juustoja, on aktiivinen tuotekehittäjä ja on saanut arvostusta myös kansainvälisesti”, kertoo *Tiina Lehtosaari* Juustopöytä ry:stä.

”Olemme pieni perhemeijeri. Tahdomme tehdä parasta ja vastustamme kaikessa keskinkertaisuutta. On

mukavaa, että se huomataan”, sanoo toimitusjohtaja *Timo Keski-Kasari*.

”Toimintamme perustuu jatkuvaan ja tavoitteelliseen tuotekehittelyyn, tuotteiden korkeaan laatuun sekä henkilökunnan osaamiseen. Olemme myös rohkeita investoimaan”, toteaa *Marjo Keski-Kasari*.

Juustoja myös näytöskeittiöstä

Juustoportti valmistaa täysin suomalaisia erikoisjuustoja sekä vuohenettä lehmänmaidosta, myös luomuna.

Kultainen Juustohöylä -palkinto on Juustopöytä ry:n tapa huomioda, kannustaa, kiittää, nostaa esille ja paljasta suomalaista juustomaailmassa kunnostautunutta. Palkittava voi olla yksityishenkilö, yhteisö tai yhtiö.

Palkinto on myönnetty aikaisempina vuosina pienjuustolalle, juustokaupalle, juustomestarille sekä ravintolalle.

Juustopöytä ry. on vuonna 1978 perustettu naisten juustoseura, jossa on reilut 250 jäsentä. Juustopöydän tärkeimpiä tehtäviä ovat juustotietämyksen lisääminen, ruokakulttuurin ja erityisesti juuston monipuolisen käytön edistäminen.

Lisätietoja www.juustopoyta.fi

MT: JUUSTOPORTTI HALUAA MILJOONA LITRAA VUOHENMAITOA

Jalasjärveläisen Juustoportin tämän hetken polttavin ongelma on vuohenmaidon saatavuus. Kansainvälisessä kilpailussa kultamitaleita voittaneelle vuohenjuustolle olisi maailmalla ottajia, mutta raaka-aine ei riitä, uutisoi Maaseudun Tulevaisuus marraskuussa.

”Ottaisimme vaikka heti miljoonaa litraa lisää vuohenmaitoa”, toimitusjohtaja Timo Keski-Kasari sanoo. Vuohenjuustojen menekki sallisi valmistuksen kaksin- tai kolminker- taistamisen saman tien.

Juustoportti on pyrkinyt lisäämään vuohenmaidon tarjon- taa nostamalla tuottajahintaa parissa vuodessa kymmenkunta senttiä. Nykyiset tuottajat ovat kasvattaneet tuotantoaan yhtiön mukaan kiittävästi, mutta se ei riitä. Uusia tarvittaisiin.

Keski-Kasari toteaa, vuohenmaidon tuottajaksi voi ryhtyä paljon pienemmin investoinnein kuin lehmänmaidon. Hän tosin varoittaa, ettei pidä silti odottaa muuten pääsevänsä helpommalla kuin lehmien kanssa. ”Rehun suhteen vuohet ovat vaatimattomia, mutta hoidon suhteen eivät.”

Vuohenmaito on Juustoportille tärkeä raaka-aine.

”Juustoportin Vuohen Grand Reserve ja Vuohen viinitarhuri juustot voittivat kultamitalit premium-juustojen Käsiade-kilpailun vuohenjuustojen sarjassa viime vuonna.”

Tunnetuimpia juustoista ovat leipä- juustot. Juustoportti on tuotantotekni- kaltaan Suomen moderneimpia mei- jereitä. Erikoisjuustot valmistetaan Ja- lasjärven kahvila-ravintolan yhteydes- sä olevassa näyttöjuustolassa, missä asiakkaat pääsevät seuraamaan juus- tonvalmistusta aidossa ympäristössä.

Perhemeijeri on aiemminkin pal- kittu juustoistaan ja mm. hyvänä työn- antajana ja perinteisen meijerialan ra- jojen rikkojana.

”Tuotteidemme taustalla on laadu- kas maito ja vahva osaaminen. Viem- me palkittuja juustojamme Saksaan herkkusuiden pöytiin, eli olemme viennissäkin kilpailukykyisiä”, tote- aa toimitusjohtaja Timo Keski-Kasari.

Juustoportin Vuohen Grand Reser- ve ja Vuohen viinitarhuri juustot voit- tivat kultamitalit premium-juustojen Käsiade-kilpailun vuohenjuustojen sarjassa viime vuonna.

Jo 150 työntekijää

Juustoportti on kasvanut lähes vii- dessäkymmenessä vuodessa pienes- tä maatilajuustolasta noin 150 hen- keä työllistäväksi yritykseksi. Meije- ritoiminta tapahtuu omassa meijerissä Jalasjärvellä. Juustoportilla on lisäksi kahvila-ravintolat Jalasjärvellä ja Mänt- sälässä, sekä ruokatuotteita valmistava Kasvis Galleria Kuopiossa.

”Tahdomme tehdä parasta ja vastustamme kaikessa keskinkertaisuutta.”

Vuohiyhdistys tiedottaa

Tilattavissa seuraavia tuotteita

Vuohenmaitosaippua tuoksuina naturel, kaura/hunaja sekä omena 7 €
Vuohiaiheinen muki 8 €

T-Paidat aikuisten viinipun. M-L-XL 10 €, lasten 92-98-104-116-128 6 €

Lypsykutun ruokinta- ja hoito-opas 13 €

Pronssinen kaulakoru 20 €

Vuohi pehmolelut 6,5 €

Kaikki tuotteet tilattavissa sähköpostilla: suomenvuohiyhdistys@gmail.com

Tuotteiden hintaan lisätään postikulut ja toimitetaan laskun kera.

Tuotteet laitetaan postiin hetimiten.

Suomen vuohiyhdistys ry

Perustettu:

23.04.1979

Postiosoite:

Poikojantie 331, 31400 SOMERO

Pankkiyhteys:

Kiikalan Rekijoen OP 514408-210870

Jäsenmaksu:

20 € (ilmoita tietosi jäsenrekisteriin)

<http://www.suomenvuohiyhdistys.net>

HALLITUS

Puheenjohtaja

Marita Ollila, Ilmajoki

050 339 0401, [marita.ollila\[at\]netikka.fi](mailto:marita.ollila[at]netikka.fi)

Varapuheenjohtaja

Riitta Saloniemi, Laitila

040 557 3544, [rj.saloniemi\[at\]lailanet.fi](mailto:rj.saloniemi[at]lailanet.fi)

Rahastonhoitaja, jäsenrekisteri

Suvi Viander, Paalijärvi

045 808 2600, [suviande\[at\]gmail.com](mailto:suviande[at]gmail.com)

Sihteeri

Jani Sivunen, Ilmajoki

0400 289 063, [jeni.sivunen\[at\]netikka.fi](mailto:jeni.sivunen[at]netikka.fi)

Muut hallituksen jäsenet

Milla Alanco, Pro Agria Etelä-Pohjanmaa

040 706 0558, [milla.alanco\[at\]proagria.fi](mailto:milla.alanco[at]proagria.fi)

Ari Aaltonen, Kirkkonummi

040 543 3810, [ari.aaltonen\[at\]patakukko.fi](mailto:ari.aaltonen[at]patakukko.fi)

Jaakko Niemi, Kurikka

044 564 8522, [jaska\[at\]vatajanranta.net](mailto:jaska[at]vatajanranta.net)

Erkki Väisänen, Keikyä MTK:n edustaja

0400 722 027, [ervaisan\[at\]gmail.com](mailto:ervaisan[at]gmail.com)

Varajäsenet

Tytti Ståhle, Nuuttilanmäki

Henri Kannosto, Ilmajoki

Emma Tuominen, Kytäjä

Susanna Kujala, Panelia

Markus Koivisto, Kihniö

Anna-Kaisa Niemi, Kurikka

Mirva Hakamaa, Kauhajoki

Laura Toivonen, Laitila

Suomen Vuohiyhdistys toimii yhdyssiteenä vuohenkasvattajien välillä. Lisäksi sen tehtävänä on edistää vuohitaloutta ja jalostusta sekä vuohien ja vuohitaloustuotteiden käyttöä ja tunnettua. Yhdistyksen jäseneksi ovat tervetulleita kaikki vuohenkasvattajat sekä vuohista ja vuohitaloustuotteista kiinnostuneet harrastajat ja ammattilaiset.

ProAgrian Lammas- ja vuohitiimi

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@proagria.fi

Uusimaa, Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Satakunta ja Häme sekä Kymenlaakso ja Etelä-Karjala E=Etelä-Karjala, H=Häme, K=Kymenlaakso, P=Pirkanmaa, U=Uusimaa

Tuotantoasiantuntijat

Kaie Ahlskog, p. 0400 731 811, *Marja Jalo-Ryynänen*, p. 040 572 8387

tallennukset ja todistukset: *Merja Hietamäki*, p. 050 345 5449

Talousasiantuntija

Etelä-Suomi: *Anna Turunen*, p. 020 747 2615

Investointipalvelun yhteyshenkilöt

Etelä-Suomi: *Osmo Piekkari*, p. 040 709 2471 (H), *Jarmo Keskinen*, p. 0400 461 712 (U),

Alpo Jaakkola, p. 0400 943 227 (K), *Juha Tynkkynen*, p. 0400 358 667 (E-K),

Katri Myry, p. 050 518 4611 (P)

Länsi-Suomi: *Seppo Jokiniemi*, p. 050 66 471

Nurmentuotannon asiantuntijat

Etelä-Suomi: *Asko Laapas*, p. 040 721 9991 (E, K), *Markku Puttonen*, p. 040 709 2484 (H),

Outi Haalijoki, p. 0400 363 441 (H, U), *Tuomas Granni*, p. 0400 859 339 (H),

Esko Havumäki, p. 040 742 4981 (P), *Ritva Tolppa*, p. 0400 163 753 (P),

Tuula Kokkonen, p. 040 755 5480 (E), *Kari Siitarinen*, p. 040 135 0364 (E)

Länsi-Suomi: *Anu Ellä*, p. 040 180 1260, *Jarkko Storberg*, p. 0400 849 992

Etelä- ja Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala

Tuotantoasiantuntijat

Sari Heltelä, ProAgria Etelä-Savo, PL 28, 51901 Juva, p. 040 593 7528,

Jarmo Piiparinen, p. 040 678 4212

Talousasiantuntijat

Etelä-Savo: *Vuokko Ahonen*, ProAgria Etelä-Savo, Mikkelin toimipaikka,

Mikonkatu 5, 50100 Mikkeli, p. 040 524 9945

Pohjois-Savo: *Tuomo Rissanen*, ProAgria Pohjois-Savo, PL 1096, Puijonkatu 14,

70111 Kuopio, p. 040 563 8749

Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Österbottens Svenska Lantbrukssällskap

Tuotantoasiantuntijat

Sini Hakomäki, p. 043 8250 526, *Milla Alanco* p. 040 706 0558,

ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Talousasiantuntijat

Keski-Pohjanmaa: *Heikki Ojala*, ProAgria Keski-Pohjanmaa, Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola, p. 020 7473261

Keski-Suomi: tulostanalyysi: *Irene Mäkinen*, p. 040 587 3245, Likvi ja elinkeino-suunnitelma: *Hannu Laitinen*, p. 020 747 3341, ProAgria Keski-Suomi, Kauppakatu 19, PL 112, 40101 Jyväskylä

Österbotten: *Tor-Erik Asplund*, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap ry, Handelsesplanaden 16 D, 65100 Vasa, p. 050 386 5922

Etelä-Pohjanmaa: *Marjut Viitasalo*, ProAgria Etelä-Pohjanmaa, Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki, p. 040 353 0227

Oulu, Kainuu ja Lappi

Tuotantoasiantuntijat

Heini Rautiola, ProAgria Oulu, Kauppurienkatu 23, PL 106,

90101 Oulu, p. 045 657 8708, heini.rautiola@proagria.fi

Lapin alueella UÄ-mittauksia ja tiineystarkastuksia tekee myös *Johanna Alamikkotervo* johanna.alamikkotervo@gmail.com, Vanhalantie 17, 95300 Tervola, p. 041 459 6657.

Talousasiantuntijat

Pohjois-Pohjanmaa: *Sari Isotalus*, ProAgria Oulu, Pappilantie 1, 85200 Alavieska, p. 040 764 7904

Kainuu: *Tarja Poikela*, ProAgria Kainuu, Osmonkatu 9, 87100 Kajaani, puh. 0400 386 274

Lappi: *Pekka Kummala*, ProAgria Lappi, Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi, p. 020 747 2722

Åland

Ålands Hushållningssällskap, 22150 Jormala, p./tel 018 329 644 tai/eller

0457 526 7304, kerstin.lundberg@landsbygd.ax

Föreningen Ålandsfåret r.f. (ahvenanmaanlammasta koskevat asiat)

Maija Häggblom, maija.h@maijas.ax

Ångo-bussövägen 288, 22630 Lumparland, p. 040 742 8967

Kaikilla ei ole säännöllistä toimistopäivää, varmimmin tavattavissa maanantaisin.

Lampurit innostuivat lihavertailusta

Finnsheep-päivän lihavertailun parhaiksi rankattiin suomenlammas, kainuunharmaa ja ahvenanmaanlammas.

Teksti **Terhi Torikka**, kuvat **Outi Penttilä**

Finnsheep-päivässä maisteltiin tänä syksynä seitsemän eri rodun karitsan lapaa sokkona. ”Tarkoitus oli selvittää, huomaavatko maistajat eroja lihan värissä, maussa tai rakenteessa”, kertoo maisitaiset toteuttanut ruoka- ja yritysasiatuntija **Outi Penttilä** Etelä-Suomen maaja kotitalousnaisista.

Hän valmisti suomenlampaan, ahvenanmaanlampaan, kainuunharmaan, texelin, suffolkin, oxford downin ja rygjan noin 1,5-kiloiset lapapaistit kaikki samalla tavalla. Kaikki maisteltavat karitsat olivat kasvaneet pääasiassa laitumella. Lihat maustettiin vain hieman suolalla ja kypsytettiin hitaasti 125 asteessa paistopussissa. Mukana makutestin suunnittelussa oli lammasasiatuntija **Kaie Ahlskog**, joka myös järjesti paikalle monipuolisen lihatarjonnan.

Penttilän mukaan lihoissa ei juuri ollut havaittavissa eroja uuniin laittaessa. Joissakin rasvaa oli hieman enemmän kuin muissa. Kypsytyksen jälkeen luita irrottaessa ja lihaa paloitellessa eroa kuitenkin näkyi lihan värissä, rakenteessa, kalvoissa ja lihas-syissä, Penttilä kertoo.

Eroja näkyi vasta kypsänä

Noin innostunutta 40 lampuria olivat maistajina sokkotestissä. ”Kaikki lihat todettiin erilaisiksi, mutta kukaan ei tainnut osua oikein tunnistuksessa.”

Parhaaksi arvioitiin lopulta enemmistön mielipiteen mukaan suomenlammas, jonka vahvuuksina mainittiin

maku, suutuntuma ja rakenne. Moni tosin veikkasi suomenlammasta kainuunharmaaksi, Penttilä kertoo.

Osassa lihoista maku oli selvästi muita voimakkaampi. Muutama paisteista oli pakastettu ja pääosa tuoreita, mutta se ei Penttilän mukaan erottunut testissä mitenkään huomattavasti.

Makutesteille tilausta

Lampurien kiinnostus asiaa kohtaan sai Penttilän miettimään, että makutesteille olisi ehkä tarvetta jatkossakin.

”Se herättelee myös lampureita näkemään eroja. Harvoin he varmaan maistavat montaa eri rotua näin laajalla skaalalla, vaan herkästi oma rotu on vertailematta paras.”

Penttilä pohtii myös, että rodut ovat todennäköisesti monille lampaan ja karitsan ostajille vieraita. ”Tiedetään ehkä vain, että ostetaan lammasta tai karitsaa, mutta harva varmaan miettii rotua.”

Hän kannustaa lampureita tekemään myös omia makutestejä esimerkiksi sisä- ja laidunkasvatettujen karitsojen sekä eri-ikäisten eläinten välillä. ”Sitä kautta voi myös tuotteistaa omaa rotua paremmin.”

Kaie Ahlskog ideoi Finnsheep-päivän lammasmaistiaiset ja järjesti maistettavaksi seitsemän eri rodun lapaan.

Oluessa haudutettua karitsan niskaa

Talviset mausteet ja tumma olut hauduttavat niskakiekoista ihanan lämmittävän aterian, jota yrtit piristävät. Seuraksi sopivat esimerkiksi esikeitettynä pakastetut uudet perunat, muusi tai vaikkapa keitetty kotimainen ohra. Perinteinen coleslaw muuntuu talvisemmaksi nauriilla ja korianterilla höystettynä. Lihojen kypsyessä ja salaatin maistuessa alkupaloina maistuvat kutunjuustoleivät kauden hillojen kera.

Niko Hälvä

Pata-ainekset 4:lle

2 kg	karitsan niskakiekkaja
0,5 l	tummaa olutta
2 dl	espresso
10	valkosipulin kynttä
2	isoa sipulia
1	puska tuoretta timjamia
1	puska tuoretta rosmariinia
1	puska tuoretta korianteria
	mustapippuria
	suolaa

Laita ainekset uunipataan ja anna hautua noin 150 asteisessa uunissa vähintään 4 tuntia niin että liha irtoa luista.

Siivilöi osa paistinliemestä, lisää joukkoon ruokakermaa ja suurusta kastikkeeksi.

Tarjoile esimerkiksi keitettyjen perunoiden ja kauden juureksista kootun coleslaw-salaatin kanssa. Ruokajuomaksi sopii hyvin tumma olut tai punaviini.

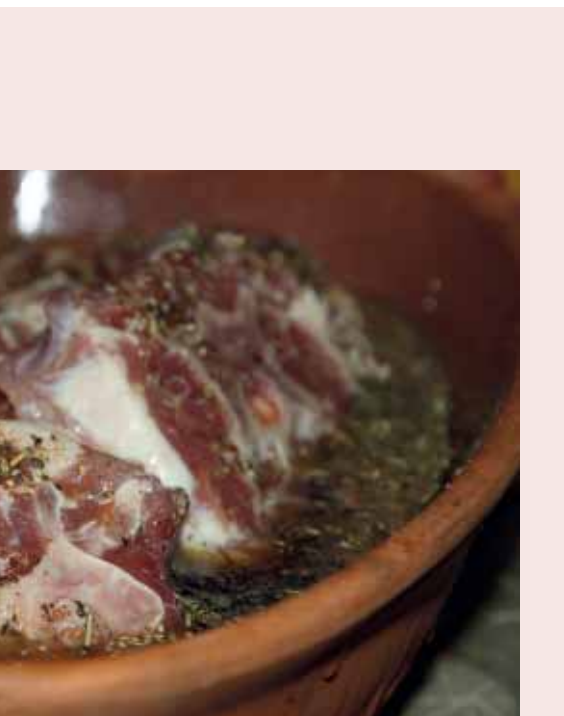

Alkupalat

Kutunjuustoa
Tomaattia
Tuoretta basilikaa
Mustikkahilloa
Hapankorppuja

Kokoa esimerkiksi hapankorpun päälle tomaattisiivu, siivu kutunjuustoa ja pari lehteä basilikaa.

Viimeistele nokareella esimerkiksi mustikkahilloa. Jos haluat enemmän potkua, voit kokeilla mustikan tilalla vaikkapa chilihyytelöä.

Coleslaw

1/2	kaali
2	porkkanaa
1	nauris
1	puska tuoretta korianteria
200 g	majoneesia (valmista tai itse valmistettua)
1 tl	mustapippuria
0,5 tl	suolaa
1 rkl	sokeria
2 rkl	sinappia (parhaiten sopii dijon)
2 rkl	valkoviinietikkaa

Leikkaa kaali ohuiksi siivuiksi. Raasta porkkana ja nauris kärkeiksi raasteeksi. Sekoita muut ainekset sekaan. Anna maustua muutama tunti.

Löydä
unelmauuhesi ja
haavepässisi

www.lammasnetti.fi

Lammasnetti on ProAgria Etelä-Suomen ylläpitämä kohtaustapaikka eläimien myyjille ja ostajille.

Kuva: Silja Alamikkotervo

PRO
Agria